

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

LWR.410.015.01.2023

**Pan
Jacek Sutryk
Prezydent Wrocławia**

Urząd Miejski Wrocławia
pl. Nowy Targ 1-8
50-141 Wrocław

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/003 – „Działania wybranych organów administracji publicznej na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa”

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski Wrocławia, pl. Nowy Targ 1-8, 50-141 Wrocław ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jacek Sutryk, Prezydent Wrocławia od 19 listopada 2018 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Zapewnienie przez prezydenta miasta warunków umożliwiających prawidłowe i skuteczne udzielanie pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. 2. Realizacja działań w celu udzielenia pomocy obywatelom Ukrainy oraz ich efekty.
Okres objęty kontrolą	Od 24 lutego 2022 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych w jednostce ² , z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed i po tym okresie, jeśli miały wpływ na kontrolowaną działalność.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Artykuł 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu
Kontroler	Rafał Sudnik, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/82/2023 z 26 maja 2023 r.

(akta kontroli: tom I, str. 1)

¹ Dalej: Urząd lub UMW.

² Tj. 13 września 2023 r.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Prezydent Wrocławia zapewnił warunki umożliwiające skuteczne prowadzenie działań mających na celu udzielenie pomocy obywatelom Ukrainy. Warunki organizacyjno-kadrowe umożliwiały realizację zadań pomocowych podejmowanych przez Miasto Wrocław⁵, jak i zleconych z zakresu administracji rządowej. Uchodźcom z Ukrainy w niezbędnym wymiarze zapewniono tymczasowe zakwaterowanie, całodzienne wyżywienie oraz środki czystości i higieny.

Co do zasady działania Urzędu na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy realizowano prawidłowo. Miasto Wrocław zorganizowało proces nadawania numeru PESEL obywatelom Ukrainy oraz możliwość wykonania bezpłatnego zdjęcia. Prawidłowo prowadzono ewidencję księgową wydatków dotyczących zadań finansowanych z Funduszu Pomocy.

Niemniej w zakresie realizacji świadczenia z tytułu zakwaterowania i wyżywienia obywateli Ukrainy stwierdzono naruszenie terminu rozpatrzenia tych spraw w 31 przypadkach (spośród 40 badanych). Nie poinformowano Ministra Cyfryzacji o zaprzestaniu wykorzystywania sprzętu komputerowego otrzymanego do zadań określonych w art. 4 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa⁶. Ponadto Prezydent Wrocławia nie pełnił właściwego nadzoru nad Wrocławskimi Mieszkaniem Sp. z o.o., tj. podmiotem realizującym zadanie z zakresu zakwaterowania zbiorowego obywateli Ukrainy, w zakresie dotyczącym wyegzekwowania od tej Spółki działań zmierzających do usunięcia nieprawidłowości w ochronie przeciwpożarowej obiektów zakwaterowania zbiorowego.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁷ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Zapewnienie przez prezydenta miasta warunków umożliwiających prawidłowe i skuteczne udzielanie pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa

Opis stanu faktycznego

1.1. W okresie objętym kontrolą Miasto Wrocław realizowało działania pomocowe na rzecz obywateli Ukrainy na podstawie uchwały nr LI/1324/22 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 24 marca 2022 r.⁸ w sprawie zakresu pomocy obywatelom Ukrainy, którzy w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i przebywają na terenie Wrocławia⁹. Zakres pomocy finansowanej ze środków własnych Miasta Wrocław¹⁰, obejmował: 1) udzielanie koniecznej pomocy humanitarnej, polegającej na zapewnieniu

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Miasto Wrocław, rozumiane jako gmina, miasto na prawach powiatu.

⁶ Dz. U. z 2023 r. poz. 103, ze zm. Dalej: ustawa o pomocy.

⁷ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁸ Zmienionej uchwałą nr LVI/1503/22 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 14 lipca 2022 r.

⁹ Formy i zakres tej pomocy określone zostały m.in. w: 1) zarządzeniu nr 7663/22 z dnia 17 maja 2022 r. w sprawie określenia formy i trybu udzielania przez Gminę Wrocław dotacji na zapewnienie pomocy psychologicznej obywatelom Ukrainy przebywającym na terenie miasta; 2) zarządzeniu nr 8332/22 z dnia 4 sierpnia 2022 r. w sprawie określenia formy i trybu udzielania przez Gminę Wrocław pomocy z zakresu zdrowia publicznego dla obywateli Ukrainy przebywających na terenie Wrocławia.

¹⁰ W jakim działaniu te nie były objęte finansowaniem ze środków z budżetu państwa lub innych środków zewnętrznych.

podstawowych produktów, artykułów, przedmiotów niezbędnych do ratowania i ochrony życia oraz zdrowia; 2) udzielanie pomocy, którą gmina uznaje za konieczną, dotyczącą m.in. transportu, opieki, zapewnienia miejsc czasowego pobytu, opieki i szkolnictwa; 3) działania związane z integracją i aktywizacją społeczną.

Miasto Wrocław udzielało wsparcia uchodźcom z Ukrainy realizując zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, o których mowa w art. 12 ust. 1 ustawy o pomocy. Spośród zadań zleconych, na realizację których poniesiono największe wydatki, znajdowały się w szczególności:

- zapewnienie zakwaterowania i całodziennego wyżywienia zbiorowego, realizowane przez Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego UMW¹¹;
- zapewnienie środków czystości i higieny oraz innych produktów; realizowane przez WBZK UMW;
- wypłata świadczenia pieniężnego z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy, o którym mowa w art. 13 ustawy o pomocy, realizowana przez Biuro Nadzoru Komunalnego UMW;
- wypłata jednorazowego świadczenia pieniężnego, o którym mowa w art. 31 ustawy o pomocy, realizowana przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej we Wrocławiu¹²;
- edukacja dzieci z Ukrainy, realizowana przez Wydział Finansów Oświatowych UMW;
- nieodpłatne wykonywanie fotografii obywatelom Ukrainy w celu otrzymania numeru PESEL, realizowane przez Wydział Obsługi Urzędu;
- nadawanie numeru PESEL, realizowane przez Wydział Spraw Obywatelskich UMW.

Podstawą realizacji zadań zleconych były polecenia i decyzje Wojewody Dolnośląskiego. W ich realizację zaangażowane były w szczególności ww. komórki organizacyjne UMW, jednostki organizacyjne Miasta Wrocław oraz Wrocławskie Mieszkania Sp. z o.o.

(akta kontroli: tom II, str. 131-140, 178-179)

Działania pomocowe na rzecz obywateli Ukrainy wpisywały się w założenia i kierunki działań uwzględnione w dokumencie strategicznym Miasta Wrocław¹³. Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych UMW realizował zadania uwzględnione w uchwale nr XLIX/1299/22 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 24 lutego 2022 r. w sprawie założeń kierunków działań w zakresie polityki zdrowotnej w latach 2022-2026. Powiązane działania pomocowe obejmowały m.in. tłumaczenie dokumentacji medycznej, wsparcie psychologiczne dla uchodźców z Ukrainy, zakup leków i środków pierwszej pomocy, kampanię edukacyjno-informacyjną, szczepienia ochronne, wspieranie działań zapewniających dzieciom i młodzieży z Ukrainy warunki do rozwoju i aktywności w miejscach opieki wychowawczej.

(akta kontroli: tom III, str. 14-39)

Miasto Wrocław 9 czerwca 2022 r. podpisało Memorandum o porozumieniu pomiędzy Funduszem Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci (UNICEF), które przewidywało udzielenie wsparcia na nadzwyczajną pomoc dla uchodźców we Wrocławiu. Do 31 grudnia 2022 r. Miasto Wrocław otrzymało na ten cel środki w wysokości 21 655,2 tys. zł. Zakres wsparcia realizowanego przez komórki organizacyjne MOPS we Wrocławiu obejmował m.in.: 1) szkolenia dla profesjonalistów (pracowników socjalnych,

¹¹ Dalej: WBZK UMW.

¹² Dalej: MOPS we Wrocławiu.

¹³ Strategia Wrocławia 2030.

psychologów, kadry zarządzającej) w prowadzeniu programów wsparcia dla rodziców i opiekunów; 2) organizację asystentury rodzinnej w środowisku; 3) wzmocnienie pracowników zaangażowanych i zatrudnionych do pracy na rzecz dzieci i rodzin ukraińskich; 4) wsparcie opiekunów tymczasowych; 5) przygotowanie, druk i rozpowszechnienie materiałów informacyjnych i innych dla rodziców, opiekunów zastępczych i tymczasowych na temat usług wsparcia realizowanych przez MOPS we Wrocławiu; 6) zatrudnienie aspirantów pracy socjalnej¹⁴; 7) treningi i szkolenia dla zawodowych rodzin zastępczych i opiekunów tymczasowych; 8) zapewnienie wsparcia finansowego rodzinom z dziećmi w formie zasiłków celowych na zakup żywności i innych podstawowych potrzeb w rodzinie; 9) zapewnienie dostępu dla ukraińskich dzieci z niepełnosprawnościami oraz zagrożonymi niepełnosprawnością do programów pomocowych.

(akta kontroli: tom II, str. 1-20)

1.2. W strukturze organizacyjnej Urzędu nie dokonywano formalnych zmian spowodowanych podejmowaniem działań związanych z udzielaniem pomocy obywatelom Ukrainy. Wprowadzone przez Wydział Organizacyjny i Kadr UMW zmiany w zakresie obsługi kancelaryjnej Urzędu (tj. w kancelariach, Punkcie Informacji Ogólnej, Telefonicznym Centrum Kontakt z Mieszkańcami) obejmowały głównie zwiększenie obsady stanowisk obsługi bezpośredniej klienta w ramach wydziału, czasową wymianę kadr w ciągu dnia oraz organizację punktu (namiotu przed budynkiem Urzędu), dedykowanego obywatelom Ukrainy w zakresie dotyczącym obsługi informacyjnej.

Sekretarz Miasta Wrocławia, działając z upoważnienia Prezydenta Wrocławia wyjaśnił, iż przedmiotowo zakres zadań wykonywanych na rzecz obywateli Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym pokrywał się z tymi, które były wykonywane w czasie przed tym konfliktem, tj. obsługa kancelaryjna oraz obsługa informacyjna klientów Urzędu w sposób bezpośredni i telefoniczny oraz publikacja informacji w Biuletynie Informacji Publicznej. Wprowadzenie zmian w zadaniach regulaminowych, ze względu na ich trudny do określenia zakres i czas obowiązywania, mogłoby doprowadzić do niestabilności organizacyjnej, a co do zasady zadania regulaminowe winny mieć charakter stały i oparty w przepisach obowiązującego prawa.

(akta kontroli: tom III, str. 14-39)

W zakresie doposażania stanowisk pracy w związku z realizacją działań pomocowych WBZK UMW zakupił dwa elektroniczne tłumacze dla dyżurnych za kwotę 3,5 tys. zł, w celu ułatwienia rozmów telefonicznych z obywatelami Ukrainy oraz wózek widłowy do obsługi magazynów w których przechowywano m.in. pomoc humanitarną (łóżka polowe, zestawy pościeli, koce, środki higieniczne) za kwotę 104,8 tys. zł. Poniesione wydatki sfinansowano ze środków własnych Miasta Wrocław.

(akta kontroli: tom I, str. 21-49)

Jak wyjaśnił Sekretarz Miasta Wrocławia, działając z upoważnienia Prezydenta Wrocławia, nie sposób podzielić pracy urzędników na działania na rzecz obywateli Ukrainy i pozostałe. Zadania pomocowe realizowały te komórki organizacyjne Urzędu, które merytorycznie według Regulaminu organizacyjnego UMW realizują działania, pokrywające się z potrzebami obywateli Ukrainy.

W toku kontroli ustalono, że w największym stopniu w obsługę zadań na rzecz obywateli Ukrainy zaangażowani byli w pracownicy: WBZK UMW, Biura Nadzoru Komunalnego UMW, Wydziału Finansów UMW, Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych UMW, Wydziału Partycypacji Społecznej UMW.

(akta kontroli: tom I, str. 21-35; tom II, str. 131-140)

¹⁴ Pracowników wsparcia rodziny, pomocy społecznej i pracy socjalnej.

W Urzędzie zapewnione zostało wsparcie obsługi przez osoby posługujące się językiem ukraińskim i/lub rosyjskim, zamieszkujące we Wrocławiu. Obsługa świadczona była w formie wolontariatu. W badanym okresie do Wydziału Spraw Obywatelskich UMW oraz Biura Nadzoru Komunalnego UMW oddelegowano łącznie 32 pracowników¹⁵, na podstawie art. 21 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych¹⁶ (w tym jedno przeniesienie czasowe za zgodą pracownika na czas określony). Zakres powierzonych zadań obejmował w szczególności: obsługę aplikacji „Źródło”, przyjmowanie i realizację wniosków o nadanie numeru PESEL, rejestrację zgłoszeń meldunkowych, usuwanie niezgodności w rejestrze PESEL, wydawanie z upoważnienia Prezydenta Wrocławia zaświadczeń z ewidencji ludności, realizację zadań z zakresu ochrony danych osobowych.

(akta kontroli: tom I, str. 21-35, 58-91)

W Urzędzie nie odnotowano braków kadrowych w związku z realizacją działań pomocowych. Jak wyjaśnił Sekretarz Miasta Wrocławia, działający z upoważnienia Prezydenta Wrocławia, została zachowana ciągłość pracy Urzędu w zakresie realizacji zadań regulaminowych poprzez wprowadzenie rotacji pracowników pomiędzy komórkami organizacyjnymi Urzędu oraz weryfikacji bieżących planów działania. Wydział Organizacyjny i Kadr UMW nie przeprowadzał naboru na stanowiska z uwagi na zwiększenie realizacji zadań w związku z obsługą obywateli Ukrainy. Pracownikom wykonującym obowiązki służbowe w ramach nadgodzin wypłacano dodatkowe wynagrodzenie lub, zgodnie z deklaracją pracownika, zapewniano odbiór czasu wolnego. W 2022 r. łącznie 106 pracownikom Urzędu wypłacono wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych. W badanym okresie 134 pracowników Urzędu zostało upoważnionych na podstawie art. 4 ust. 20a ustawy o pomocy do wykonywania czynności wynikających z art. 4 tej ustawy. Na stanowiskach pomocniczych w Urzędzie zatrudniono trzech obywateli Ukrainy.

(akta kontroli: tom I, str. 21-35; tom XI, str. 2-6)

Nadawanie numeru PESEL obywatelom Ukrainy odbywało się przy 46 wyodrębnionych stanowiskach obsługi w trzech Centrach Obsługi Mieszkańca Urzędu¹⁷. Od 10 czerwca 2022 r. uruchomiono obsługę nadawania numeru PESEL w Centrum Obsługi Klienta nr VI (CH Magnolia)¹⁸. Praca przy stanowiskach obsługi odbywała się w systemie zmianowym od poniedziałku do piątku w godzinach 8.00-17:15. Załatwianie spraw związanych z nadaniem numeru PESEL odbywało się po uprzednim umówieniu wizyty elektronicznie, telefonicznie lub osobiście w Urzędzie. Obywatelom Ukrainy, którzy ze względu na stan zdrowia lub niepełnosprawność nie byli w stanie złożyć wniosku osobiście, udostępniono usługę nadawania numeru PESEL poza siedzibą Urzędu. W 2022 r. z tej usługi skorzystało 27 osób.

Miasto Wrocław zawarło sześć umów¹⁹ przedmiotem których było wykonywanie zdjęć obywatelom Ukrainy na potrzeby wydania numeru PESEL. Zdjęcie wykonywano bezpłatnie obywatelom Ukrainy mającym zarejestrowaną wizytę w Wydziale Spraw Obywatelskich UMW. Określona w umowach stawka za wykonanie zdjęcia dla jednej osoby z wydrukiem wynosiła 15 zł brutto. W 2022 r. w pięciu mobilnych punktach fotograficznych wykonano łącznie 31 975 zdjęć. Z tytułu realizacji zadania Miasto

¹⁵ Z innych komórek organizacyjnych Urzędu, m.in.: Wydziału Kontroli, Biura Prezydenta Wrocławia, Biura Zrównoważonej Mobilności, Wydziału Podatków i Oplat.

¹⁶ Dz. U. z 2022 r. poz. 530.

¹⁷ Przy ul. Gabrieli Zapolskiej 4, pl. Nowy Targ 1-8, al. Kromera 6.

¹⁸ Przy ul. Legnickiej 58.

¹⁹ 1) umowa nr WOU.DO/272/58/2022/OB z 18 marca 2022 r.; 2) umowa nr WOU.DO/272/59/2022/OB z 18 marca 2022 r.; 3) umowa nr WOU.DO/272/60/2022/OB z 18 marca 2022 r.; 4) umowa nr WOU.DO/272/68/2022/OB z 5 kwietnia 2022 r.; 5) umowa nr WOU.DO/272/72/2022/OB z 20 kwietnia 2022 r.; 6) umowa nr WOU.DO/272/75/2022/OB z 19 kwietnia 2022 r.

Wrocław otrzymało refundację kosztów z Funduszu Pomocy w wysokości 1 031,2 tys. zł, w tym koszty obsługi w wysokości 551,6 tys. zł.

Sekretarz Miasta Wrocławia, działając z upoważnienia Prezydenta Wrocławia wyjaśnił, że środki stanowiące koszt obsługi zadania zostały rozdysponowane w całości na wypłatę wynagrodzeń (w tym pochodnych od wynagrodzeń i PPK²⁰) dla pracowników Urzędu, którzy wykonywali czynności na rzecz obsługi obywateli Ukrainy w różnych obszarach koniecznego wsparcia. Były to zadania wykraczające poza standardowe czynności również w czasie poza godzinami pracy Urzędu oraz w soboty i niedziele.

(akta kontroli: tom I, str. 21-35; tom II, str. 149-164; tom IV, str. 174-266; tom XIII, str. 142-145)

Pracownicy Urzędu realizujący działania pomocowe uczestniczyli w szkoleniach:

- 1) „Zamówienia publiczne w obliczu konfliktu zbrojnego na Ukrainie. Jak pomagać nie naruszając przepisów ustawy Pzp”, w którym uczestniczyła jedna osoba. Koszt szkolenia wyniósł 0,7 tys. zł;
- 2) „Rozliczanie środków z funduszu pomocy dla dzieci z Ukrainy”, w którym uczestniczyła jedna osoba. Koszt szkolenia wyniósł 0,3 tys. zł;
- 3) „Zatrudnianie cudzoziemców. Przepisy obowiązujące w 2022 r. Omówienie planowanych zmian”, w którym uczestniczyła jedna osoba. Koszt szkolenia wyniósł 0,4 tys. zł.

Ośmiu pracownikom UMW dofinansowano kurs języka ukraińskiego, w łącznej kwocie 13,4 tys. zł, a jednemu pracownikowi kurs języka rosyjskiego w kwocie 3,0 tys. zł. Wydatki na szkolenia poniesione zostały ze środków własnych Miasta Wrocław, w ramach funduszu szkoleniowego. Ponadto 19 pracowników Urzędu wzięło udział w bezpłatnym szkoleniu zorganizowanym przez Narodowy Instytut Samorządu Terytorialnego pt. „Profesjonalna obsługa klienta (cudzoziemca) w urzędzie”.

(akta kontroli: tom I, str. 21-35)

1.3. Miasto Wrocław otrzymało sześć poleceń²¹ oraz 11 decyzji administracyjnych²² Wojewody Dolnośląskiego dotyczących realizacji zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, mających na celu pomoc obywatelom Ukrainy. Zobowiązywały one Prezydenta Wrocławia do organizacji zakwaterowania, całodziennego wyżywienia zbiorowego i zapewnienia środków czystości i higieny osobistej oraz innych produktów osobom przybyłym z terytorium Ukrainy. Wydanie oraz zmianę ww. decyzji administracyjnych poprzedzał wniosek Dyrektora WBZK UMW, który określał docelowe obiekty zakwaterowania obywateli Ukrainy.

²⁰ Pracownicze Plany Kapitałowe.

²¹ Wydanych na podstawie art. 25 ust. 1 i art. 22 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2023 r. poz. 190) w związku z art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 122), tj.: [1] polecenie nr BZ.68.2.2022 z 25 lutego 2022 r., uchylone poleceniem nr BZ-BOL.68.19.2022.MG/145/U z 8 kwietnia 2022 r.; [2] polecenie nr BZ-BOL.68.10.2022.MG/5 z 1 marca 2022 r., uchylone poleceniem nr BZ-BOL.68.19.2022.MG/150/U z 8 kwietnia 2022 r.; [3] polecenie nr BZ-BOL.68.10.2022.MG/16 z 3 marca 2022 r., uchylone poleceniem nr BZ-BOL.68.19.2022.MG/161/U z 8 kwietnia 2022 r.; [4] polecenie nr BZ-BOL.68.10.2022.MG/19 z 3 marca 2022 r., uchylone poleceniem nr BZ-BOL.68.19.2022.MG/164/U z 8 kwietnia 2022 r.; [5] polecenie nr BZ-BOL.68.10.2022.MG/69 z 7 marca 2022 r., uchylone poleceniem nr BZ-BOL.68.19.2022.MG/212/U z 8 kwietnia 2022 r.; [6] polecenie nr BZ-BOL.68.10.2022.MG/99 z 9 marca 2022 r., uchylone poleceniem nr BZ-BOL.68.19.2022.MG/242/U z 8 kwietnia 2022 r.

²² Tj.: [1] decyzja nr 9/2022/BZ z 15 marca 2022 r., zmieniona decyzją nr 204/2022/BZ/Z z 28 marca 2022 r. oraz decyzją nr 11/2023/BZ/Z z 3 lutego 2023 r.; [2] decyzja nr 10/2022/BZ z 15 marca 2022 r.; [3] decyzja nr 12/2022/BZ z 16 marca 2022 r.; [4] decyzja nr 65/2022/BZ z 17 marca 2022 r.; [5] decyzja nr 110/2022/BZ z 18 marca 2022 r.; [6] decyzja nr 126/2022/BZ z 21 marca 2022 r.; [7] decyzja nr 340/2022/BZ z 8 kwietnia 2022 r.; [8] decyzja nr 341/2022/BZ z 8 kwietnia 2022 r.; [9] decyzja nr 342/2022/BZ z 8 kwietnia 2022 r.; [10] decyzja nr 367/2022/BZ z 14 kwietnia 2022 r.; [11] decyzja nr 431/2022/BZ z 12 maja 2022 r., zmieniona decyzją nr 457/2022/BZ/Z z 31 maja 2022 r.

(akta kontroli: tom III, str. 246-348)

Wojewoda Dolnośląski zawarł z Miastem Wrocław dwa porozumienia dotyczące pokrycia kosztów związanych z realizacją zadań wynikających z przekazanych poleceń, tj.: porozumienie nr 4/BP/UCHODŹCY/2022 z 1 kwietnia 2022 r., przekazujące środki finansowe pochodzące z dotacji celowej w łącznej wysokości 1 537,0 tys. zł²³ oraz porozumienie nr 146/FPOMOCY/2022 z 29 kwietnia 2022 r., przekazujące środki pochodzące z Funduszu Pomocy w łącznej kwocie 2 930,6 tys. zł.

(akta kontroli: tom IV, str. 128-143)

Urząd otrzymywał od Wojewody Dolnośląskiego wytyczne i zalecenia odnoszące się do zasad realizacji i rozliczania działań mających na celu pomoc obywatelom Ukrainy finansowanych z Funduszu Pomocy, z których większość kierowano do poszczególnych gmin województwa dolnośląskiego. Komórki merytoryczne Urzędu otrzymywały wytyczne w formie pism, e-maili bądź telefonicznie, a dotyczyły one w szczególności: przygotowania określonej liczby miejsc dla uchodźców, wyznaczenia obiektów zakwaterowania zbiorowego, zamykania obiektów zakwaterowania zbiorowego w związku ze zmniejszającą się liczbą osób, dostosowania (zmniejszania) stawek rozliczeniowych za pobyt uchodźców w punktach noclegowych, sposobu raportowania do Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu działań na rzecz uchodźców, sposobów rozliczania środków z Funduszu Pomocy.

(akta kontroli: tom III, str. 14-39; tom VI, str. 1-397)

1.4. Urząd na potrzeby gromadzenia i wydatkowania środków z Funduszu Pomocy założył jeden rachunek bankowy dla wszystkich realizowanych zadań. W styczniu 2023 r. zostały założone dodatkowe rachunki bankowe dla poszczególnych grup zadań, które korespondowały z rachunkiem bankowym podstawowym. Opracowano plan dochodów i wydatków dla środków z Funduszu Pomocy zgromadzonych na wyodrębnionym rachunku bankowym. Wprowadzono zmiany w klasyfikacji budżetowej, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 15 lipca 2022 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych²⁴.

(akta kontroli: tom I, str. 21-45, 50-57, 217-228; tom IX, str. 18-185)

1.5. Miasto Wrocław realizowało z własnej inicjatywy działania na rzecz obywateli Ukrainy, których zakres ustalono w²⁵:

- uchwale nr L/1321/22 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 2 marca 2022 r. w sprawie zatwierdzenia Zarządzenia Prezydenta Wrocławia w sprawie nieodpłatnych przejazdów komunikacją miejską organizowaną przez Gminę Wrocław dla uchodźców wojennych z Ukrainy;
- uchwale nr LI/1329/22 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 24 marca 2022 r. w sprawie nieodpłatnych przejazdów komunikacją miejską organizowaną przez Gminę Wrocław dla uchodźców z Ukrainy;
- uchwale nr LXVII/1747/23 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 20 kwietnia 2023 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej dla Miasta Lwowa;

²³ W tym: 1) na organizację doraźnego miejsca zakwaterowania, organizację wyżywienia oraz zapewnienia opieki socjalno-bytowej dla osób przybyłych z terytorium Ukrainy – kwotę 1 262,0 tys. zł, wynikającą z decyzji Ministra Finansów, numer wewnętrzny MF020; 2) na działania przygotowawcze do przyjęcia na terenie Rzeczypospolitej Polskiej zwiększonej liczby cudzoziemców – kwotę 275,0 tys. zł, wynikającą z decyzji Ministra Finansów, numer wewnętrzny MF 017.

²⁴ Dz. U. poz. 1571.

²⁵ W tym również w uchwale o której mowa w pkt. 1 obszaru pierwszego niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

- uchwale nr LXXI/1840/23 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 13 lipca 2023 r. w sprawie udzielenia pomocy rzeczowej miastom Kijów i Lwów na Ukrainie w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

Formy i tryb realizacji tych zadań określone zostały przez Prezydenta Wrocławia m.in. w: 1) zarządzeniu nr 7155/22 z dnia 28 lutego 2022 r. w sprawie nieodpłatnych przejazdów komunikacją miejską organizowaną przez Gminę Wrocław dla uchodźców wojennych z Ukrainy; 2) zarządzeniu nr 8365/22 z dnia 10 sierpnia 2022 r. w sprawie form i trybu udzielania pomocy przebywającym na terenie Gminy Wrocław obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

Ponadto Prezydent Wrocławia kierował do Dyrektora WBZK UMW polecenia obejmujące: zakup oraz przekazanie agregatów prądotwórczych w ramach udzielania pomocy humanitarnej mieszkańcom Ukrainy oraz sprzętu (drona i radiotelefonów) dla służb ratowniczych działających na terenie Ukrainy.

Uchwały Rady Miejskiej Wrocławia związane z udzielaniem pomocy obywatelom Ukrainy zostały przekazane Wojewodzie Dolnośląskiemu, zgodnie z art. 90 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym²⁶. W badanym okresie nie wystąpiły przypadki stwierdzenia nieważności uchwał przez Wojewodę Dolnośląskiego.

(akta kontroli: tom II, str. 180-183, 219-227; tom III, str. 11-13; tom VIII, str. 1-38)

1.6. Informacje o liczbie obywateli Ukrainy przybywających do Miasta Wrocław monitorowało Centrum Zarządzania Kryzysowego Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego UMW korzystając z informacji publikowanych przez Straż Graniczną oraz informacji z Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu dotyczących stanu osobowego w pociągach zmierzających w kierunku dworca kolejowego Wrocław Główny.

Jak wyjaśnił Sekretarz Miasta Wrocławia, działając z upoważnienia Prezydenta Wrocławia, według szacunkowej liczby, opartej na: wydanych numerach PESEL, szacunkowym wzroście zużycia wody, analizowaniu sytuacji na granicy polsko-ukraińskiej przy użyciu danych udostępnianych przez Straż Graniczną, monitorowaniu stanu osobowego w pociągach zmierzających do dworca kolejowego Wrocław Główny, codziennym aktualizowaniu stanu osób zakwaterowanych na terenie Wrocławia, szacunkowej liczbie osób, które korzystały z punktów pomocowych, orientacyjnej liczbie osób posiadających ważne zezwolenie pobytowe wydane przez Wojewodę Dolnośląskiego – najwyższa liczba przebywających obywateli Ukrainy (250,0 tys.) została oszacowana na przełomie kwietnia i maja 2022 r. W okresie przebywania na terenie Wrocławia największej liczby uchodźców skala realizowanych działań nie była najwyższa – kulminacja realizowanych działań wystąpiła w początkowym okresie wsparcia.

Na 30 kwietnia 2023 r. na terenie Miasta Wrocław, w obiektach zakwaterowania zbiorowego przebywało 777 uchodźców z Ukrainy. W tych miejscach monitorowanie potrzeb obywateli Ukrainy odbywało się poprzez m.in. operatorów i zarządców obiektów zakwaterowania zbiorowego oraz służby i instytucje zajmujące się wsparciem i pomocą socjalną, które gromadziły informacje o aktualnych potrzebach.

(akta kontroli: tom I, str. 21-35; tom III, str. 14-39)

1.7. W prowadzonym w Urzędzie rejestrze skarg i wniosków za okres objęty kontrolą odnotowano 10 skarg związanych z udzielaniem pomocy obywatelom Ukrainy, w tym jedną złożoną w 2023 r. Każda ze skarg dotyczyła opóźnień w realizacji wniosku o wypłatę świadczenia pieniężnego z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy. Badanie wszystkich spraw potwierdziło, że zostały one

²⁶ Dz. U. z 2023 r. poz. 40, ze zm.

rozpatrzone bez zbędnej zwłoki, zgodnie z art. 35 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego²⁷. O sposobie załatwienia skarg powiadomiono skarżącego, z zachowaniem wymogów określonych w art. 238 § 1 Kpa.

Jak wyjaśnił Sekretarz Miasta Wrocławia, działając z upoważnienia Prezydenta Wrocławia, w celu usprawnienia/przyspieszenia działań związanych z obsługą wniosków o świadczenie pieniężne z tytułu zakwaterowania i żywienia obywateli Ukrainy, zaangażowani zostali dodatkowi pracownicy UMW, co usprawniło proces związany z ich rozpatrywaniem i wypłatą świadczenia.

(akta kontroli: tom IV, str. 267-334; tom VII, str. 6-29)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Prezydent Wrocławia zapewnił warunki umożliwiające prawidłowe i skuteczne prowadzenie działań mających na celu udzielenie pomocy obywatelom Ukrainy. Warunki organizacyjno-kadrowe umożliwiały realizację zadań pomocowych podejmowanych przez Miasto Wrocław, jak i zleconych z zakresu administracji rządowej. Środki Funduszu Pomocy wydzielono w planie finansowym wyodrębniając przychody z tytułu wsparcia oraz koszty związane z realizacją zadań pomocowych.

OBSZAR

2. Realizacja działań w celu udzielenia pomocy obywatelom Ukrainy oraz ich efekty

Opis stanu
faktycznego

2.1. Plan wydatków środków z Funduszu Pomocy na 2022 r. został ustalony w wysokości 187 560,6 tys. zł, a wykorzystane środki wynosiły 183 004,8 tys. zł, co stanowiło 98% planu po zmianach. Na 30 kwietnia 2023 r. łączna kwota środków ujętych w planie wydatków środków z Funduszu Pomocy wynosiła 58 791,2 tys. zł, a wydatkowane środki w tym okresie wynosiły 26 288,1 tys. zł. Koszty obsługi działań finansowanych z Funduszu Pomocy w 2022 r. wyniosły 2 176,0 tys. zł, a w 2023 r. (do 30 kwietnia) – 268,3 tys. zł.

W 2022 r. ze środków własnych Miasto Wrocław na działania pomocowe wydatkowało 8 017,5 tys. zł, a w okresie od 1 stycznia do 30 kwietnia 2023 r. – 17 814,9 tys. zł. Środki własne Miasta Wrocław zostały przeznaczone m.in. na finansowanie dodatkowych zadań oświatowych związanych z kształceniem, wychowaniem i opieką nad dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy czy zakup agregatów prądotwórczych na potrzeby pomocy humanitarnej dla miasta Lwowa w Ukrainie.

Wykorzystanie środków finansowych na pokrycie kosztów związanych z realizacją poleceń Wojewody Dolnośląskiego, otrzymanych na podstawie zawartych porozumień, wynosiło: 1 201,9 tys. zł środków z dotacji celowej; 2 633,4 tys. zł środków z Funduszu Pomocy. Niewykorzystana kwota dotacji celowej w wysokości 297,3 tys. zł oraz niewykorzystana kwota środków z Funduszu Pomocy w wysokości 335,1 tys. zł zostały zwrócone na rachunek Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu.

(akta kontroli: tom II, str. 131-140; tom IX, str. 18-21; tom XIII, str. 206-300)

Miasto Wrocław na potrzeby realizacji działań pomocowych na rzecz obywateli Ukrainy przeznaczyło środki z rezerwy celowej na zadania z zakresu zarządzania kryzysowego w wysokości 12 576,7 tys. zł w 2022 r., a w okresie od 1 stycznia do 30 kwietnia 2023 r. – 6 020,0 tys. zł. W 2022 r. wykorzystano na ten cel środki

²⁷ Dz. U. z 2023 r. poz. 775, ze zm. Dalej: Kpa.

w wysokości 943,3 tys. zł, z uwagi na rozpoczęcie finansowania ww. działań ze środków Funduszu Pomocy.

(akta kontroli: tom XI, str. 2-6)

W wyniku działań pomocowych na rzecz obywateli Ukrainy, Miasto Wrocław zrealizowało zadania i osiągnęło efekty obejmujące m.in.:

- zapewnienie zakwaterowania i całodziennego wyżywienia zbiorowego obywatelom Ukrainy w liczbie: 1047 – na 30 kwietnia 2022 r., 863 na 31 maja 2022 r., 1081 na 31 grudnia 2022 r. oraz 777 na 30 kwietnia 2023 r. Do 30 kwietnia 2023 r. na zadanie wydatkowano środki z Funduszu Pomocy w łącznej wysokości 38 102,0 tys. zł;
- wypłatę jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł, o którym mowa w art. 31 ustawy o pomocy. Do 30 kwietnia 2023 r. wypłacono 47 405 świadczeń na łączną kwotę 14 221,5 tys. zł ze środków Funduszu Pomocy;
- wypłatę świadczenia pieniężnego z tytułu zakwaterowania i wyżywienia obywateli Ukrainy, o którym mowa w art. 13 ustawy o pomocy. Do 30 kwietnia 2023 r. rozpatrzono pozytywnie 22 298 wniosków, a łączna kwota wypłaconych z Funduszu Pomocy środków wynosiła 97 265,1 tys. zł;
- nadawanie obywatelom Ukrainy numeru PESEL. Do 30 kwietnia 2023 r. nadano 69 518 numerów PESEL, a wydatkowane na ten cel środki z Funduszu Pomocy wynosiły 950,7 tys. zł;
- nieodpłatne wykonanie fotografii obywatelom Ukrainy w celu nadania numeru PESEL w liczbie 31 975 szt. do 31 grudnia 2022 r. Wydatkowane na ten cel środki z Funduszu Pomocy wynosiły 1 031,2 tys. zł.

Miasto Wrocław w kwietniu 2022 r. zrealizowało badanie na temat pomocy żywnościowej oraz innych form wsparcia obywatelom Ukrainy, zakończone raportem. Celem badania była charakterystyka uchodźców zgłaszających się po pomoc, korzystanie z pomocy żywnościowej oraz inne potrzeby związane z pobytem we Wrocławiu. Główne wnioski to: 60% obywateli Ukrainy zamierza wrócić do Ukrainy po zakończeniu działań wojennych, kiedy będzie bezpiecznie, 17% rozważy pozostanie we Wrocławiu, zdecydowana większość obywateli Ukrainy (3/4) otrzymuje pomoc, 2/3 badanych zdążyło załatwić formalności związane z uzyskaniem numeru PESEL, a 1/4 zorganizowała dostęp do edukacji i opieki dla swoich dzieci, atmosfera panująca w punktach pomocy i żywienia zbiorowego, pomoc wolontariuszy jest bardzo pozytywnie odbierana i doceniana.

(akta kontroli: tom II, str. 131-140)

2.2. W badanym okresie Miasto Wrocław realizowało jeden projekt finansowany ze środków Unii Europejskiej obejmujący działania na rzecz obywateli Ukrainy²⁸. Projekt pn. „Międzykulturowa szkoła” finansowano ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020, którego celem głównym było kształtowanie i rozwijanie kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych na rynku pracy, niezbędnych do samorealizacji, poczucia sprawczości i integracji społecznej dla uczniów/uczennic 32 szkół Miasta Wrocław, w tym dla osób, które przybyły na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium Ukrainy. Umowę o dofinansowanie projektu nr RPDS.10.02.01-02-0003/22-00 zawarto 16 maja 2023 r., którego wartość całkowita wynosiła 4 058,0 tys. zł, w tym 3 449,3 tys. zł stanowiły środki europejskie, 287,6 tys. zł środki z budżetu państwa, a 321,1 tys. zł niepieniężny wkład własny. W ramach

²⁸ Wniosek realizowany na wezwanie do złożenia wniosku o dofinansowanie projektu skierowane przez Instytucję Zarządzającą Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Dolnośląskiego, tj. Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, pismem nr DEFS-O-IV.432.2.2022 z 16 listopada 2022 r.

projektu realizowano: zajęcia dodatkowe kształtujące kompetencje kluczowe ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób migrujących z Ukrainy w związku z działaniami wojennymi, zajęcia pozaszkolne kształtujące kompetencje kluczowe uczniów i uczennic ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób migrujących z Ukrainy w związku z działaniami wojennymi, zajęcia dodatkowe ukierunkowane na wsparcie psychologiczno-pedagogiczne uczennic i uczniów oraz ich rodziców, w tym dla osób migrujących z Ukrainy w związku z działaniami wojennymi, wsparcie nauczycieli i pracowników pedagogicznych szkół w zakresie pracy z uczniami i uczennicami migrującymi z Ukrainy, zajęcia pozaszkolne o charakterze integracyjnym dla uczniów i uczennic ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób migrujących z Ukrainy w związku z działaniami wojennymi, półkolonie, zakup pomocy dydaktycznych i wyposażenia do realizacji zajęć. Termin zakończenia realizacji projektu przewidziano na 30 listopada 2023 r.

(akta kontroli: tom XII, str. 179-190)

2.3. Według stanu na 31 marca 2022 r. w szkołach podstawowych dla których organem prowadzącym jest Miasto Wrocław uczyło się łącznie 3592 uczniów będących dziećmi obywateli Ukrainy, a na koniec roku szkolnego 2021/2022 liczba tych uczniów wynosiła 3537. Następnie na 1 września 2022 r. liczba uczniów będących dziećmi obywateli Ukrainy zwiększyła się i wynosiła 4 893, a na 30 kwietnia 2023 r. – 4715. W szkołach ponadpodstawowych dla których organem prowadzącym jest Miasto Wrocław liczba uczniów będących dziećmi obywateli Ukrainy wynosiła 583 na 31 marca 2022 r., a na koniec roku szkolnego 2021/2020 – 518 uczniów. Na 1 września 2022 r. było to odpowiednio 789 uczniów, a na 30 kwietnia 2023 r. – 656 uczniów.

Na realizację dodatkowych zadań oświatowych w ramach pomocy dzieciom obywateli Ukrainy, Ministerstwo Finansów przekazało Miastu Wrocław środki z Funduszu Pomocy w wysokości 47 976,8 tys. zł na 31 grudnia 2022 r., a w okresie od 1 stycznia do 30 kwietnia 2023 r. kwota ta wynosiła 33 399,1 tys. zł. Wartość dofinansowanych z Funduszu Pomocy świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów z Ukrainy, na podstawie art. 53 ust. 1 ustawy o pomocy według stanu na 31 grudnia 2022 r. wynosiła 14,9 tys. zł. W okresie od 1 stycznia do 30 kwietnia 2023 r. Miasto Wrocław nie świadczyło pomocy w powyższym zakresie, dofinansowanej ze środków Funduszu Pomocy.

(akta kontroli: tom VII, str. 4-27)

2.4. W 2022 r. na działania pomocowe obywatelom Ukrainy Miasto Wrocław wydatkowało 183 004,8 tys. zł z Funduszu Pomocy, co stanowiło 98,0% otrzymanych na ten cel środków. Łączna kwota niewykorzystanych środków dotyczących edukacji dzieci w wysokości 3 615,3 tys. zł z Funduszu Pomocy została wprowadzona do planu budżetu Miasta Wrocławia na 2023 r.²⁹ i zaplanowana na zadania kontynuowane na rzecz pomocy uczniom będącym obywatelami Ukrainy. Jak wyjaśniła Dyrektor Wydziału Finansowego UMW, niepełne wykorzystanie środków wynikało: 1) z niemożności wydatkowania kwoty 1 413,2 tys. zł, która wpłynęła na rachunek bankowy Miasta Wrocław jako wyrównanie kwot wsparcia dla jednostek samorządu terytorialnego w realizacji dodatkowych zadań oświatowych, 2) z wydatkowania pozostałych kwot zaplanowanych przez Wydział Finansów Oświatowych wobec braku wniosków o przyznanie dodatkowych środków ze szkół i placówek oświatowych, 3) jak również z niewykonania w 100% planu wydatków przez szkoły i placówki oświatowe. W przypadku pozostałych zadań wszystkie otrzymane środki zostały wykorzystane.

²⁹ Uchwałą nr LXXII/1831/23 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 13 lipca 2023 r.

(akta kontroli: tom IX, str. 18-24, 75-139; tom XIII, str. 194-196)

Kwota niewykorzystanych odsetek od środków Funduszu Pomocy, zgromadzonych na wydzielonym rachunku bankowym Miasta Wrocław za 2022 r. w wysokości 15,9 tys. zł została przekazana 11 stycznia 2023 r. na rachunek bankowy Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu.

(akta kontroli: tom I, str. 212-214; tom XIII, str. 194-196)

W odniesieniu do środków na realizację zadań, wynikających z poleceń, decyzji i porozumień zawartych z Wojewodą Dolnośląskim, Prezydent Wrocławia wyjaśnił, że sposób ich rozliczenia oparty na rozliczaniu wydatków na podstawie faktur sprawił, że środki na realizację zadań zleconych całkowicie pokrywały ponoszone koszty. Natomiast w sytuacji pojawienia się dodatkowych potrzeb, dodatkowe środki były zapewnione po złożeniu informacji o takim zapotrzebowaniu i uzyskaniu zgody Wojewody Dolnośląskiego.

(akta kontroli: tom VIII, str. 6-30)

2.5.1. W badanym okresie na terenie Miasta Wrocław funkcjonował punkt informacyjny dla migrantów i uchodźców, zlokalizowany w „Przejściu Dialogu” przy ul. Świdnickiej 19. Na ten cel jednostka organizacyjna Miasta Wrocław – Wrocławskie Centrum Rozwoju Społecznego wydatkowała w 2022 r. środki w wysokości 44,0 tys. zł. W punkcie informacyjnym poza osobistymi konsultacjami udzielano informacji telefonicznie, e-mailowo oraz z wykorzystaniem narzędzi w mediach społecznościowych i przygotowywanych materiałów informacyjnych. Punkty recepcyjne, zlokalizowane na dworcu kolejowym Wrocław Główny oraz w obiekcie zakwaterowania zbiorowego przy ul. Wittiga we Wrocławiu, zorganizował i finansował Dolnośląski Urząd Wojewódzki we Wrocławiu.

Na terenie Miasta Wrocław ze środków Funduszu Pomocy zorganizowane zostały obiekty zbiorowego zakwaterowania i całodziennego wyżywienia obywateli Ukrainy. Ich liczba przedstawiała się następująco: na 24 lutego 2022 r. nie funkcjonowało żadne miejsce zbiorowego zakwaterowania, na 31 marca 2022 r. – 23 miejsca zbiorowego zakwaterowania, na 30 czerwca 2022 r. – dziewięć miejsc zbiorowego zakwaterowania, na 30 września 2022 r. oraz 31 grudnia 2022 r. – osiem miejsc zbiorowego zakwaterowania, a na 30 kwietnia 2023 r. funkcjonowało sześć miejsc zbiorowego zakwaterowania.

Odpowiedzialny za organizację zbiorowego zakwaterowania WBZK UMW wyszukiwał obiekty w oparciu o dostępność wolnych miejsc, cenę za osobo-dobę, lokalizację, możliwość zapewnienia całodobowej obsługi oraz możliwości przedłużenia umowy. Umowy z obiektami komercyjnymi (hotele, hostele) podpisywane były na okres miesiąca z możliwością przedłużenia o kolejny miesiąc. Według stanu na 30 kwietnia 2023 r. WBZK UMW zawarł łącznie 78 umów dotyczących zakwaterowania obywateli Ukrainy. W przypadku nieruchomości, położonej we Wrocławiu przy ul. Grochowej 13, Prezydent Wrocławia udzielił pełnomocnictwa³⁰ Dyrektorowi Zarządu Zasobu Komunalnego do podejmowania wszelkich czynności związanych z zapewnieniem zakwaterowania zbiorowego obywatelom Ukrainy w tym obiekcie. Obowiązujące w umowach z obiektami komercyjnymi stawki za osobo-dzień z wyżywieniem w okresie do 30 kwietnia 2022 r. mieściły się w przedziale od 70 do 120 zł.

Zgodnie z wytycznymi Wojewody Dolnośląskiego³¹, od 1 maja 2022 r. obowiązywał limit stawki za zakwaterowanie uchodźców z Ukrainy wraz z wyżywieniem, wynoszący

³⁰ Pełnomocnictwo nr 37/II/JO/22 Prezydenta Wrocławia z 16 marca 2022 r.

³¹ Pismo nr BZ-BOL.68.15.2022.AM z 25 marca 2022 r. oraz pismo nr BZ-BOL.68.15.2022.MG z 20 kwietnia 2022 r.

70 zł za osobo-dzień. Ostateczne rozliczenie umowy następowało w oparciu o faktyczną liczbę osób objętych zakwaterowaniem.

(akta kontroli: tom VI, str. 140, 275; tom X, str. 4-9)

W badanym okresie WBZK UMW dwa razy dziennie przekazywał do Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu aktualizowane zestawienie danych dotyczących zakwaterowania uchodźców na terenie Miasta Wrocławia, tj.: łączną liczbę miejsc zakwaterowania zbiorowego, w tym liczbę zajętych i wolnych miejsc oraz liczbę małoletnich w obiektach. Ponadto raz w tygodniu zestawienie danych uzupełniano o informację m.in. w zakresie obejmującym możliwości zakwaterowania zwierząt, liczbę miejsc wolnych przystosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową, liczbę wolnych miejsc przystosowanych do potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi. W trzech obiektach wykorzystywanych na potrzeby zakwaterowania zbiorowego obywateli Ukrainy przeprowadzone zostały prace remontowo-budowlane. W dwóch obiektach zarządzanych przez Wrocławskie Mieszkania Sp. z o.o.³², tj. Hotelu Asystenta „Sezam” oraz Domu Studenckiego „Pancernik”, koszty remontów wyniosły odpowiednio 457,4 tys. zł oraz 116,4 tys. zł i zostały sfinansowane ze środków Funduszu Pomocy. W obiekcie zarządzanym przez Zarząd Zasobu Komunalnego³³ przy ul. Grochowej 13 we Wrocławiu przeprowadzono prace remontowe, w tym roboty instalacyjne, ogólnobudowlane i remont części powierzchni dachu za kwotę 625,8 tys. zł pochodzącą ze środków Funduszu Pomocy.

Wojewoda Dolnośląski w informacji o dopuszczalności finansowania ze środków Funduszu Pomocy kosztów remontów obiektów zakwaterowania zbiorowego, potwierdził taką możliwość wskazując, że w art. 12 ust. 1 pkt 8 ustawy o pomocy, ustawodawca przewidział również inne działań niezbędnych do realizacji pomocy.

W obiektach zakwaterowania zbiorowego na terenie Wrocławia na 31 marca 2022 r. przebywało 1389 osób, na 31 grudnia 2022 r. liczba zakwaterowanych osób uległa zmniejszeniu i wynosiła 1081, a na 30 kwietnia 2023 r. zakwaterowanych było 777 osób. W badanym okresie nie wystąpiły przypadki, aby we wszystkich obiektach zakwaterowania zbiorowego zabrakło miejsc. W przypadku wyczerpania puli wolnych miejsc w danym obiekcie osoby kierowano do innych obiektów zakwaterowania zbiorowego na terenie Miasta Wrocławia.

W obiektach zakwaterowania zbiorowego, które nie zapewniały całodziennego żywienia, zbiorowe żywienie zapewniały firmy zewnętrzne i organizacje pozarządowe wybierane przez Miasto Wrocław lub zarządców obiektów, na podstawie zawieranych umów.

(akta kontroli: tom XI, str. 531-563; tom XIII, str. 200-201)

Badanie próby trzech umów dotyczących zakwaterowania zbiorowego obywateli Ukrainy, z których dwie zawarto z podmiotami komercyjnymi³⁴, jedną z Wrocławskimi Mieszkaniem Sp. z o.o.³⁵ wykazało, że umowy te rozliczone zostały prawidłowo³⁶. W umowach z podmiotami komercyjnymi określono zakres i warunki realizacji, maksymalną wartość umowy uzależnioną od liczby przyjętych osób, sposób rozliczenia oraz zobowiązania w zakresie ewidencji zakwaterowanych osób. Jak

³² Na podstawie umowy użyczenia nieruchomości położonych we Wrocławiu przy ul. Tramwajowej 2B (Dom Studencki Pancernik) i przy ul. Curie-Skłodowskiej 83-85 (Hotel Asystenta „Sezam”) nr DGN.0322.28.2022.Uch, zawartej 31 maja 2022 r. pomiędzy Uniwersytetem Wrocławskim a Wrocławskimi Mieszkaniem Sp. z o.o.

³³ Dalej także: ZZK.

³⁴ Umowa nr 32/U/WBZ/2022 z 11 marca 2022 r. zawarta z Hotelem in. Jana Pawła II oraz umowa nr 15/U/WBZ/2022 z 7 marca 2022 r. zawarta z Wrocławskim Centrum Kształcenia Olimpijskiego Sp. z o.o.

³⁵ Umowa nr 88/U/WBZ/2022 z 25 kwietnia 2022 r. wraz z aneksem nr 1 z 5 lipca 2022 r., aneksem nr 2 z 16 września 2022 r. oraz aneksem nr 3 z 30 listopada 2022 r.

³⁶ Badaniem objęto rozliczenie finansowe umów.

wyjaśnił Dyrektor WBZK UMW, do tego wydziału przedkładane były zestawienia zawierające informację o aktualnym stanie zakwaterowania. Prowadzono również wrywkową osobistą weryfikację poprzez przegląd obiektów zakwaterowania, a także kontakt z właściwym służbami pracującymi przy zakwaterowaniu uchodźców.

W umowie z Wrocławskimi Mieszkaniem Sp. z o.o. zobowiązano tę spółkę do realizacji decyzji Wojewody Dolnośląskiego, tj. organizacji zakwaterowania, całodziennego wyżywienia oraz zapewnienia środków czystości i higieny osobistej oraz innych niezbędnych produktów w obiektach Dom Studencki „Pancernik” oraz Hotel Asystenta „Sezam”. W celu realizacji umowy Wrocławskie Mieszkania Sp. z o.o. zobowiązane zostały do m.in. dostawy mediów, w tym energii elektrycznej, ciepłej i zimnej wody, ogrzewania, Internetu, zabezpieczenia (dozoru) obiektów, sprzątnięcia obiektów w obrębie wszystkich pomieszczeń, w tym pomieszczeń sypialnych, sanitariatów, kuchni, pomieszczeń wspólnych oraz terenów zewnętrznych, przeprowadzania przeglądów okresowych stanu technicznego, bieżącej konserwacji. W ramach realizacji umowy Wrocławskie Mieszkania Sp. z o.o. zawierały umowy z operatorami, w tym m.in. na zapewnienie całodziennego wyżywienia. Całkowita wartość rozliczonej umowy wynosiła 5 000,0 tys. zł, za okres od 17 marca 2022 r. do 26 grudnia 2022 r. Jak wyjaśnił Prezydent Wrocławia, w zbiorowych miejscach zakwaterowania zbiorowego prowadzone były wrywkowe kontrole, w których nie stwierdzono nieprawidłowości. Urząd nie dysponował dokumentacją z przeprowadzonych czynności kontrolnych. Weryfikacja jakości i liczby dostarczanych posiłków odbywała się poprzez wrywkowy monitoring prowadzony przez operatorów obiektów zakwaterowania zbiorowego oraz na podstawie dokumentacji zdjęciowej przygotowanych posiłków, przekazywanej przez firmy cateringowe.

Wojewoda Dolnośląski nie kwestionował wysokości wydatków poniesionych w związku z realizacją umów objętych badaniem oraz nie wniósł uwag do ich rozliczenia.

(akta kontroli: tom VIII, str. 6-29, 40-54, 152-175; tom XIII, str. 9-23, 39-47, 142-145, 168-171)

Prezydent Wrocławia powierzył MOPS we Wrocławiu prowadzenie działań związanych z przyjmowaniem i weryfikowaniem wniosków o zwolnienie z partycypacji w kosztach dla obywateli Ukrainy. Według stanu na 30 kwietnia 2023 r.³⁷ koszty pobytu w miejscach zakwaterowania zbiorowego częściowo pokryło 19 uchodźców z Ukrainy, a 738 korzystało ze zwolnienia z opłat. Według stanu na 31 maja 2023 r., 11 uchodźców z Ukrainy częściowo pokryło koszty pobytu w miejscach zakwaterowania, a 806 korzystało ze zwolnienia z opłat.

(akta kontroli: tom VIII, str. 6-29)

Miasto Wrocław nie publikowało pełnej listy obiektów zbiorowego zakwaterowania obywateli Ukrainy, w tym liczby wolnych i zajętych miejsc. Jak wyjaśnił Sekretarz Miasta Wrocławia, działając z upoważnienia Prezydenta Wrocławia, w pierwszych tygodniach wojny informacja dotyczących zbiorowych miejsc zakwaterowania zbiorowego była wielokrotnie upubliczniana po zapytaniach od mediów. Informowano również o nowoutworzonych punktach przyjęć obywateli Ukrainy.

Informacja o punkcie zakwaterowania przy ul. Grochowej 13 we Wrocławiu została umieszczona na portalu społecznościowym Facebook oraz stronie internetowej ZZK. Prezydent Wrocławia wyjaśnił, że WBZK UMW sporadycznie otrzymywał informację o występowaniu problemów wśród obywateli Ukrainy przebywających w miejscach zakwaterowania zbiorowego. Były one rozwiązywane bezpośrednio przez obsługę

³⁷ Według raportu przekazanego do Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu na 5 maja 2023 r.

tych miejsc, a WBZK UMW nie był zaangażowany w rozwiązywanie powstałych konfliktów.

(akta kontroli: tom VIII, str. 6-29)

2.5.2. Prowadzenie spraw w zakresie przyznawania świadczenia pieniężnego z tytułu zapewnienia zakwaterowania i żywienia obywatelom Ukrainy, o którym mowa w art. 13 ustawy o pomocy, Urząd przekazał na podstawie wskazań do realizacji³⁸ Wrocławskim Mieszkanom Sp. z o.o. oraz Zarządowi Zasobu Komunalnego na podstawie powierzenia zadania³⁹. Wnioski składane w Urzędzie osobiście, za pośrednictwem operatora pocztowego oraz Elektronicznej Platformy Usług Administracji Publicznej przyjmowali i weryfikowali pracownicy Biura Nadzoru Komunalnego UMW. Zweryfikowane wnioski trafiały do Biura Nadzoru Komunalnego UMW, gdzie podlegały dodatkowej weryfikacji m.in. w zakresie wymogów formalnych. Wpłaty świadczenia dokonywali pracownicy Wydziału Finansowego Urzędu.

(akta kontroli: tom I, str. 6-9, 11-20; tom III, str. 4-6)

Ewidencja wniosków odbywała się w przygotowanym przez Centrum Obsługi Informatycznej Urzędu programie informatycznym „CUI Ukraina” oraz rządowej teleinformatycznej bazie danych wniosków „Źródło”. Dyrektor Biura Nadzoru Komunalnego wyjaśnił, że baza „CUI Ukraina” umożliwia wprowadzenie do niej danych wynikających z wniosku o świadczenie pieniężne z tytułu zapewnienia zakwaterowania i żywienia obywatelom Ukrainy oraz wygenerowanie i transferowanie z niej danych, potrzebnych do przygotowania, w programie komputerowym Elektroniczny Obieg Faktur UMW, przelewów świadczenia pieniężnego na wskazany przez wnioskodawcę rachunek bankowy. Dodał, że baza „CUI Ukraina” umożliwiała również weryfikację poprawności numeru PESEL osób zakwaterowanych, numeru rachunku bankowego wnioskodawcy oraz przekroczenia pierwszych 120 dni pobytu przez osoby goszczone od dnia wjazdu na terytorium Polski.

(akta kontroli: tom X, str. 26-28)

Miasto Wrocław nie opracowało i nie wdrożyło formalnych zasad weryfikacji wniosków o przyznanie świadczenia za zakwaterowanie i żywienie obywateli Ukrainy, weryfikacji warunków zakwaterowania i żywienia oraz weryfikacji uprawnień do wydłużenia wypłaty świadczenia powyżej 120 dni. Prezydent Wrocławia wyjaśnił, że w celu przyjęcia jednolitych zasad weryfikacji wniosków organizowane były spotkania robocze z pracownikami Urzędu, Wrocławskich Mieszkań Sp. z o.o. oraz ZZK. Odnośnie weryfikacji uprawnień do wydłużenia wypłaty świadczenia powyżej 120 dni dodał, że do pracowników skierowane zostało pismo Dyrektora Departamentu Nieruchomości i Eksploatacji UMW oraz pismo Wojewody Dolnośląskiego⁴⁰ zawierające wytyczne dotyczące ich weryfikacji.

Miasto Wrocław opracowało i przyjęło natomiast ankietę weryfikacyjną do wniosku o świadczenie pieniężne za zapewnienie zakwaterowania i żywienia obywatelom Ukrainy⁴¹. Dane zawarte w ankiecie umożliwiały ustalenie czy liczba osób przyjętych

³⁸ Wskazanie do realizacji nr 2/2022/BNK z 21 marca 2022 r. wraz z aneksem nr 1 z 9 czerwca 2022 r., aneksem nr 2 z 12 lipca 2022 r., aneksem nr 3 z 20 września 2022 r., aneksem nr 4 z 25 października 2022 r., aneksem nr 5 z 22 listopada 2022 r., aneksem nr 6 z 23 grudnia 2022 r. oraz wskazanie do realizacji nr 2.2023/BNK z 2 stycznia 2023 r.

³⁹ Wiadomość e-mail Dyrektora Departamentu Nieruchomości i Eksploatacji UMW z 7 czerwca 2022 r.

⁴⁰ Dyrektor Wydziału Finansów i Budżetu Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu w piśmie nr FB.3111.6.20222 z 2 sierpnia 2022 r. wskazała, że urząd gminy jako organ właściwy do rozpatrzenia wniosków, winien wraz ze złożonym oświadczeniem żądać przedłożenia dokumentów świadczących o spełnieniu przesłanki, w oparciu o którą składany jest wniosek.

⁴¹ Wojewoda Dolnośląski pismem nr FB.3111.3.2022 z 22 kwietnia 2022 r. przyjął do wiadomości sposób weryfikacji jaki Miasto Wrocław zamierza stosować przy rozpatrywaniu wniosków o świadczenie pieniężne za zakwaterowanie i żywienie obywateli Ukrainy.

do zakwaterowania mogła jednocześnie przebywać w lokalu o określonej powierzchni, jaki tytuł do dysponowania nieruchomością, przeznaczoną do zakwaterowania uchodźców, posiadał wnioskodawca oraz w jaki sposób zapewniano wyżywienie. Dołączenie do wniosku ankiety weryfikacyjnej było obligatoryjne. Koszty obsługi przez Miasto Wrocław wniosków o świadczenie pieniężne z tytułu zakwaterowania i wyżywienia obywateli Ukrainy wynosiły 16 zł za każdy rozpatrzony wniosek o świadczenie pieniężne. Wnioski o wypłatę świadczenia pieniężnego z tytułu zakwaterowania i wyżywienia obywateli Ukrainy, poza osobami fizycznymi składały również m.in. organizacje pozarządowe, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. W okresie objętym kontrolą nie stwierdzono przypadków, by podmioty te zapewniały zakwaterowanie obywatelom Ukrainy w formie zbiorowej.

W toku kontroli ustalono, że od 1 kwietnia 2023 r. w bazie teleinformatycznej „Źródło” uruchomiono dodatkową funkcjonalność w postaci wglądu w informacje dotyczące dat wjazdu i wyjazdu obywateli Ukrainy z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

(akta kontroli: tom VII, str. 156-165; tom X, str. 26-28, 61, 83, 91)

W celu poinformowania potencjalnych wnioskodawców o możliwościach uzyskania świadczenia pieniężnego z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy, Miasto Wrocław zamieściło na stronach Biuletynu Informacji Publicznej UMW ogłoszenie w sprawie możliwości składania wniosków. Informacje w powyższym zakresie udzielane były również telefonicznie.

(akta kontroli: tom VII, str. 156-158)

Miasto Wrocław łącznie do 31 grudnia 2022 r. z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy wypłaciło 86 704,8 tys. zł. W tym okresie złożono 22 246 wniosków, z których pozytywnie rozpatrzono 19 282. Za okres od 1 stycznia do 30 kwietnia 2023 r. Miasto Wrocław z tego tytułu wypłaciła 10 560,3 tys. zł. W tym okresie złożono 3481 wniosków, z których pozytywnie rozpatrzono 3016. Koszt obsługi zadania, wyliczony zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o pomocy wyniósł 302,3 tys. zł do 31 grudnia 2022 r. oraz 54,4 tys. zł za okres od 1 stycznia do 30 kwietnia 2023 r.

Określona przez Miasto Wrocław⁴² łączna liczba obywateli Ukrainy objętych pozytywnie rozpatrzonymi wnioskami o wypłatę świadczenia według stanu na 31 grudnia 2022 r. wyniosła 77 128, a na 30 kwietnia 2023 r. – 89 190.

(akta kontroli: tom VII, str. 156-158; tom XIII, str. 166-167)

W badanym okresie nie odnotowano pozwów cywilnych składanych przeciwko Miastu Wrocław w związku z odmową wypłaty świadczenia pieniężnego z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy.

(akta kontroli: tom VII, str. 5-13)

Badaniem szczegółowym objęto 30 spraw zakończonych wypłatą świadczenia z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy oraz 10 spraw, które zakończyły się odmową wypłaty świadczenia. Wykazało ono, że wnioski zakończone udzieleniem świadczenia były zgodne z obowiązującym wzorem i kompletne. Dokumentowanie weryfikacji wniosków odbywało się poprzez opatrzenie formularza wniosku pieczęcią lub adnotacją o pozytywnym jego rozpatrzeniu oraz wysokości przysługującego do wypłaty świadczenia. Po weryfikacji przyznane środki wypłacano na wskazane we wnioskach rachunki bankowe. Wypłata ujęta została w księgach rachunkowych zgodnie z treścią ekonomiczną wydatku. W przypadkach odmowy wypłaty świadczenia wnioskodawcy przekazywano uzasadnienie tej odmowy. Dokumentowanie weryfikacji wniosków o przedłużeniu wypłaty świadczenia ponad 120 dni następowało poprzez żądanie dokumentów potwierdzających

⁴² Według założenia, że na każdy pozytywnie rozpatrzony wniosek przypadają cztery osoby goszczone.

spełnienie przesłanek, o których mowa w § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 maja 2022 r. w sprawie maksymalnej wysokości świadczenia pieniężnego przysługującego z tytułu zapewnienia zakwaterowania i żywienia obywatelom Ukrainy oraz warunków przyznawania tego świadczenia i przedłużenia jego wypłaty⁴³.

W przypadku 24 spośród 30 spraw zakończonych udzieleniem świadczenia oraz w siedmiu spośród 10 badanych spraw zakończonym odmową przyznania świadczenia stwierdzono, że wnioski były rozpatrywane powyżej miesiąca od dnia jego złożenia, co zostało opisane szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: tom XIII, str. 95-128)

Sekretarz Miasta Wrocławia, działając z upoważnienia Prezydenta Wrocławia wyjaśnił, że Miasto Wrocław nie dokonywało weryfikacji warunków zakwaterowania i żywienia z uwagi na brak określenia przez ustawodawcę sposobu jej dokonywania oraz olbrzymią liczbę złożonych we Wrocławiu wniosków i ograniczone możliwości organizacyjne.

Jak ustalono w toku kontroli NIK, Dyrektor Biura Nadzoru Komunalnego UMW nie wnioskował do Wrocławskich Mieszkań Sp. z o.o. o przeprowadzenie wizji w terenie w związku z realizacją czynności przyjmowania i rejestracji wniosków, pomimo że możliwość dokonywania kontroli została przewidziana we wskazaniu do realizacji tego zadania. Dyrektor Biura Nadzoru Komunalnego UMW wyjaśnił, że przyczyną takiego stanu rzeczy były ograniczone możliwości organizacyjne i kadrowe spółki, jak również fakt, że jej pracownicy realizowali czynności związane z przyjmowaniem i rejestracją wniosków również w godzinach nadliczbowych. Zarząd Zasobu Komunalnego we Wrocławiu nie dokonywał weryfikacji warunków zakwaterowania i żywienia z uwagi na ograniczone możliwości kadrowe jednostki.

(akta kontroli: tom XI, str. 42-45)

W 2022 r. Biuro Nadzoru Komunalnego UMW stwierdziło 31 przypadków nienależnie wypłaconego świadczenia z tytułu zakwaterowania i żywienia obywateli Ukrainy, a w okresie od 1 do 30 kwietnia 2023 r. – 10 przypadków. W każdym przypadku Biuro Nadzoru Komunalnego UMW wezwało świadczeniobiorcę do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia. W 2022 r. w jednym przypadku świadczeniobiorca nie dokonał zwrotu, a w jednym dokonał częściowego zwrotu. W okresie od 1 stycznia do 30 kwietnia 2023 r. trzech świadczeniobiorców nie dokonało zwrotu nienależnie pobranej kwoty.

Sekretarz Miasta Wrocławia, działając z upoważnienia Prezydenta Wrocławia, w odniesieniu do świadczeniobiorców którzy nienależnie pobrali świadczenie i nie dokonali jego zwrotu wyjaśnił, że: w jednym przypadku wnioskodawcy pomniejszono wypłatę z kolejnego wniosku o nienależnie pobraną kwotę, w jednym przypadku sprawę skierowano do Prokuratury Rejonowej Wrocław-Śródmieście, w jednym przypadku wstrzymano wypłatę kolejnych wniosków do czasu dokonania przez wnioskodawcę zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, a w kolejnym w przypadku braku zwrotu sprawa zostanie skierowana do egzekucji.

(akta kontroli: tom VII, str. 194-249; tom XI, str. 43-45; tom XIII, str. 59-93, 129-138)

W okresie objętym kontrolą Biuro Nadzoru Komunalnego UMW w wyniku rozpatrywania wniosków o świadczenie pieniężne z tytułu zakwaterowania i zapewnienia żywienia obywatelom Ukrainy skierowało 12 wniosków do Prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa. W sześciu przypadkach Prokuratura wszczęła dochodzenie, w kolejnych dwóch sprawach zawiadomiono o odmowie wszczęcia śledztwa, a w jednej ze spraw wydano postanowienie

⁴³ Dz. U. z 2023 r. poz. 1381.

o zawieszeniu śledztwa. Następnie w jednej ze spraw umorzono śledztwo, a w dwóch kolejnych nie otrzymano informacji w sprawie.

(akta kontroli: tom VII, str. 168-193; tom XIII, str. 94)

2.5.3. Postępowania w sprawach jednorazowego świadczenia pieniężnego przysługującego obywatelom Ukrainy, w tym wydawanie decyzji w tych sprawach, prowadził MOPS we Wrocławiu, działając na podstawie art. 31 ustawy o pomocy. Wyniki badania wypłaty jednorazowego świadczenia pieniężnego przysługującego obywatelom Ukrainy przedstawiono w wystąpieniu pokontrolnym nr LWR.410.15.4.2023, skierowanym do Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej we Wrocławiu.

(akta kontroli: tom I, str. 6-9)

2.5.4. Pomocy psychologicznej w szkołach i przedszkolach, w których zatrudniony był psycholog udzielano dzieciom z Ukrainy na tych samych zasadach i w zakresie co dzieciom obywateli Polski. W badanym okresie na terenie Miasta Wrocław pomoc świadczyło sześć poradni psychologiczno-pedagogicznych⁴⁴.

Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych UMW zawarł cztery umowy dotacyjne na zapewnienie pomocy psychologicznej obywatelom Ukrainy przebywającym na terenie Miasta Wrocławia. W ramach umów zapewniono konsultacje psychologiczne i psychiatryczne dla dzieci, młodzieży i ich opiekunów w okresie do 31 grudnia 2022 r. Źródłem finansowania umów były środki własne Miasta Wrocław, środki Funduszu Pomocy oraz UNICEF. Ze środków Funduszu Pomocy na pomoc psychologiczną wydatkowano kwotę 67,8 tys. zł.

Informacje na temat bezpłatnej pomocy psychologicznej zamieszczane były na głównej stronie internetowej Miasta Wrocław oraz na stronach internetowych i w mediach społecznościowych poradni psychologiczno-pedagogicznych. Z uzyskanych w toku kontroli informacji wynikało, że w roku szkolnym 2022/2023 łącznie 431 dzieci i młodzieży, przybyłych z Ukrainy, objętych zostało wsparciem przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne.

W badanym okresie nie wystąpiły przypadki świadczenia przez obywateli Ukrainy usług psychologicznych na podstawie art. 64a ustawy o pomocy, na rzecz obywateli Ukrainy przybyłych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

(akta kontroli: tom VIII, str. 6-29, 184-317)

2.5.5. W badanym okresie Miasto Wrocław nie organizowało działań w formach pomocy rzeczowej, mających na celu pomoc obywatelom Ukrainy.

(akta kontroli: tom XI, str. 2-6)

2.6. W badanym okresie na potrzeby zakwaterowania zbiorowego Miasto Wrocław wykorzystywało trzy obiekty, niespełniające wymagań przepisów techniczno-budowlanych, przeciwpożarowych oraz higieniczno-sanitarnych, o których mowa w art. 12a ustawy o pomocy, tj.:

- budynek dawnej siedziby Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 5 we Wrocławiu⁴⁵, zarządzany przez ZZK, wykorzystywany na potrzeby zakwaterowania od 14 marca 2022 r.,

⁴⁴ Tj.: 1) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 1, ul. Kościuszki 31/1, 2) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 2, ul. Jedności Narodowej 117, 3) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 4, ul. Jemiołowa 59, 4) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 5, ul. Czajkowskiego 28, 5) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 9, ul. Krakowska 102, 6) Specjalistyczna Poradnia Terapeutyczna w Zespole Placówek Oświatowych nr 3, ul. Borowska 101.

⁴⁵ Wydział Architektury i Zabytków Urzędu w zaświadczeniu nr 3373/2022 z 11 maja 2022 r. stwierdził brak podstaw do wniesienia sprzeciwu na zmianę sposobu użytkowania dawnej siedziby Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 5 we Wrocławiu przy ul. Grochowej 13 na usługi aktywności lokalnej – Obiekt Pomocy Społecznej dla uchodźców z Ukrainy.

- budynek Domu Studenckiego „Pancernik”, zarządzany przez Spółkę Wrocławskie Mieszkania Sp. z o.o., wykorzystywany na potrzeby zakwaterowania od 29 marca 2023 r.,
- budynek Hotelu Asystenta „Sezam”, zarządzany przez Spółkę Wrocławskie Mieszkania Sp. z o.o., wykorzystywany na potrzeby zakwaterowania od 10 maja 2022 r.

Jak ustaliła NIK dla ww. obiektów nie została wydana opinia Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego dla miasta Wrocławia w zakresie nośności i stateczności konstrukcji oraz bezpieczeństwa użytkowania, Komendanta Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej we Wrocławiu⁴⁶ w zakresie bezpieczeństwa pożarowego oraz Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu w zakresie higieny, zdrowia i środowiska, stosownie do art. 12a ust. 2 ustawy o pomocy.

(akta kontroli: tom X, str. 9, 151-152, 195, 199-207)

We wszystkich z ww. obiektów KM PSP we Wrocławiu, działając na wniosek Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej we Wrocławiu⁴⁷, przeprowadził wizje lokalne stwierdzając występowanie warunków umożliwiających zakwalifikowanie obiektu jako zagrażających życiu ludzi⁴⁸, o czym poinformował m.in. zarządcę obiektu, UMW, Wojewodę Dolnośląskiego⁴⁹.

(akta kontroli: tom X, str. 208-267, 460-461)

Budynek dawnej siedziby Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 5 we Wrocławiu przy ul. Grochowej 13 we Wrocławiu przechodził regularne, dwa razy do roku, kontrole stanu technicznego w zakresie bezpieczeństwa użytkowania i analizy sprawności technicznej konstrukcji budynku, celem których było sprawdzenie możliwości użytkowania obiektu szkoły po czasowym nieużytkowaniu dla celów zamieszkania

⁴⁶ Dalej: KM PSP we Wrocławiu.

⁴⁷ Dolnośląski Komendant Wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej pismem WZ.0754.20.1.2022 z 22 marca 2022 r. polecił przeprowadzić rozpoznanie operacyjne obiektów tymczasowo wykorzystywanych na pobyt uchodźców wojennych z Ukrainy, przede wszystkim w zakresie sprawdzenia doprowadzenia drogi pożarowej oraz zaopatrzenia wodnego, przeznaczonego do zewnętrznego gaszenia pożaru.

⁴⁸ W budynkach stwierdzono naruszenie przepisów rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. z 2023 r. poz. 822), dalej: rozporządzenie w sprawie ochrony przeciwpożarowej, tj.: [1] § 16 ust. 1 i 2 pkt 2 w budynku Domu Studenckiego „Pancernik”, poprzez stwierdzenie długości dojścia ewakuacyjnego większej o ponad 100% od określonej w przepisach techniczno-budowlanych (długość dojścia przy jednym kierunku ewakuacji od wyjścia z najdalej położonego pomieszczenia przeznaczonego na stały pobyt ludzi, zlokalizowanego na piątej kondygnacji nadziemnej od wyjścia na zewnątrz budynku przez niewydzieloną klatkę schodową wynosi 94 m, co stanowi 920% dopuszczalnej długości dojścia określonej w przepisach techniczno-budowlanych) oraz § 16 ust. 1 i 2 pkt 5 poprzez niezabezpieczenie przed zadymieniem dróg ewakuacyjnych wymienionych w przepisach techniczno-budowlanych, w sposób w nich określonych (ewakuacyjna klatka schodowa nie została wydzielona oraz zamknięta drzwiami dymoszczelnymi oraz nie została wyposażona w urządzenia zapobiegające zadymieniu lub służące do usuwania dymu spełniające wymagania Polskiej Normy, uruchamiane samoczynnie za pomocą wykrywania dymu); [2] § 16 ust. 1 i 2 pkt 2 w budynku Hotelu Asystenta „Sezam”, poprzez stwierdzenie długości dojścia ewakuacyjnego większej o ponad 100% od określonej w przepisach techniczno-budowlanych (długość dojścia przy jednym kierunku ewakuacji od wyjścia z najdalej położonego pomieszczenia przeznaczonego na stały pobyt ludzi zlokalizowanego na szóstej kondygnacji do wyjścia na zewnątrz budynku przez niewydzieloną klatkę schodową wynosi 72 m, co stanowi 720% dopuszczalnej długości dojścia określonej w przepisach techniczno-budowlanych oraz § 16 ust. 1 i 2 pkt 5 poprzez niezabezpieczenie przed zadymieniem dróg ewakuacyjnych wymienionych w przepisach techniczno-budowlanych, w sposób w nich określonych (ewakuacyjna klatka schodowa nie została wydzielona oraz zamknięta drzwiami dymoszczelnymi oraz nie została wyposażona w urządzenia zapobiegające zadymieniu lub służące do usuwania dymu spełniające wymagania Polskiej Normy, uruchamiane samoczynnie za pomocą systemu wykrywania dymu); [3] § 16 ust. 1 i 2 pkt 1 w budynku położonym przy ul. Grochowej 13 we Wrocławiu, poprzez stwierdzenie szerokości dojścia ewakuacyjnego, mniejszej o ponad jedną trzecią od określonej w przepisach techniczno-budowlanych (zmierzona szerokość występującego przewężenia na drodze ewakuacyjnej wyniosła 0,8 m oraz § 16 ust. 1 i 2 pkt 5 poprzez brak podziału korytarza na odcinki nie dłuższe niż 50 m przy zastosowaniu przegród z drzwiami dymoszczelnymi lub innych urządzeń technicznych, zapobiegających rozprzestrzenianiu się dymu).

⁴⁹ [1] pismem nr MZ.52801.25.2022.3.JO z 28 października 2022 r. w zakresie nieprawidłowości stwierdzonych w budynku Domu Studenckiego „Pancernik”; [2] pismem nr MZ.52801.26.2022.3.JO z 28 października 2022 r. w zakresie stwierdzonych nieprawidłowości w budynku Hotelu Asystenta „Sezam”; [3] pismem nr MZ.52800.38.2022.2.RSZ z 23 listopada 2022 r. w zakresie budynku przy ul. Grochowej 13 we Wrocławiu.

zbiorowego obywateli Ukrainy. Z protokołów kontroli, sporządzonych w okresie objętym kontrolą NIK wynikało, że obiekt nie zagraża bezpieczeństwu ludzi i mienia⁵⁰. Budynek 29 kwietnia 2022 r. uzyskał uzgodnienie rzeczoznawcy ds. sanitarno-higienicznych pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych. Dla budynku opracowana została ekspertyza dotycząca ochrony przeciwpożarowej (w marcu 2022 r.) oraz Instrukcja Bezpieczeństwa Pożarowego (w październiku 2022 r.). W obiekcie poprzez wykonanie niezbędnych robót wyeliminowano elementy kwalifikujące budynek jako zagrażający życiu ludzi, o czym ZZK poinformował KM PSP we Wrocławiu⁵¹.

(akta kontroli: tom XI, str. 70-198, 202-205)

W zakresie obiektów zarządzanych przez Wrocławskie Mieszkania Sp. z o.o., w toku kontroli NIK ustalono, że w 2022 r. w obiektach przeprowadzono okresową kontrolę stanu technicznego⁵². Dokonany został przegląd techniczny i naprawa sprzętu p.poż. W odniesieniu do stwierdzonych przez KM PSP we Wrocławiu nieprawidłowości 14 grudnia 2022 r. w obiektach dokonano próbnej ewakuacji przy udziale przedstawicieli Centrum Zarządzania Kryzysowego WBZK UMW oraz Państwowej Straży Pożarnej. Wrocławskie Mieszkania Sp. z o.o. podjęły działania mające na celu zlecenie wykonania ekspertyz technicznych budynków wskazujących na możliwość zastosowania rozwiązań zamiennych w odniesieniu do wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie⁵³ oraz rozporządzenia w sprawie ochrony przeciwpożarowej. Niemniej jednak do dnia zakończenia czynności kontrolnych NIK nie zawarto umów na wykonanie tych ekspertyz.

Sekretarz Miasta Wrocławia, działając z upoważnienia Prezydenta Wrocławia wyjaśnił, że warunkiem koniecznym do zlecenia wykonania ekspertyz jest uzgodnienie sposobu finansowania z uwagi na wysokie koszty. Dodał również, że wystąpiono o aktualną opinię do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej we Wrocławiu oraz Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego we Wrocławiu.

(akta kontroli: tom XI, str. 202-205; tom XII, str. 3-664)

2.7. W badanym okresie Miasto Wrocław podpisało 28 umów⁵⁴ z organizacjami pozarządowymi na realizację zadań pomocowych na rzecz obywateli Ukrainy. Zadania te obejmowały w szczególności organizację tymczasowego zakwaterowania, całodziennego wyżywienia zbiorowego, zapewnienia środków czystości i higieny osobistej oraz innych produktów uchoźcom z Ukrainy, a także wsparcia psychologicznego. Łączna kwota podpisanych umów wynosiła 13 825,0 tys. zł, z której 2 975,0 tys. zł zwrócono w związku z niewykorzystaniem dotacji. Tryb składania ofert, zasady oceny merytorycznej oferty, zakres wymaganych dokumentów oraz zasady rozliczenia zadania publicznego Prezydent Wrocławia określił w zarządzeniu nr 7406/22 z dnia 28 marca 2022 r.⁵⁵ oraz zarządzeniu nr 7520/22 z dnia 14 kwietnia

⁵⁰ Protokół nr 03/2022/LO5 z kontroli stanu technicznego budynku przeprowadzonej 2 marca 2022 r., protokół nr 08/2022/LO5 z kontroli stanu technicznego budynku przeprowadzonej 31 marca 2022 r., protokół nr 03/2023/LO5 z kontroli stanu technicznego budynku przeprowadzonej 15 marca 2023 r.

⁵¹ Pismo nr ZZK.TR.4100.16934.2022.TR-JM z 5 grudnia 2022 r.

⁵² Protokół nr 1/2022 z okresowej rocznej kontroli stanu technicznego obiektu Hotel Asystenta „Sezam” oraz protokół nr 2/2022 z okresowej rocznej kontroli stanu technicznego obiektu Dom Studencki „Pancernik”.

⁵³ Dz. U. z 2022 r. poz. 1225.

⁵⁴ W 2022 r. – 25 umów, a w okresie od 1 stycznia do 30 kwietnia 2023 r. – trzy umowy.

⁵⁵ W sprawie określenia trybu postępowania o udzielenie dotacji, sposobu jej rozliczania oraz sposobu kontroli wykonywania zleconych Prezydentowi Wrocławia, w trybie polecenia wojewody, zadań określonych w ustawie o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, z pominięciem otwartego konkursu ofert, zmienionym zarządzeniem Prezydenta Wrocławia nr 9818/23 z dnia 27 marca 2023 r. zmieniającym zarządzenie nr 7406/22 Prezydenta Wrocławia w sprawie określenia trybu postępowania o udzielenie dotacji, sposobu jej rozliczania oraz sposobu kontroli wykonywania zleconych Prezydentowi

2022 r.⁵⁶. Badaniem szczegółowym objęto dwie umowy⁵⁷ o łącznej wartości 876,0 tys. zł, sfinansowane ze środków Funduszu Pomocy.

Analiza dwóch umów⁵⁸ dotyczących organizacji tymczasowego zakwaterowania, całodziennego wyżywienia oraz zapewnienia środków czystości i higieny osobistej oraz innych produktów wykazała, że przed podpisaniem umowy wymagano przedłożenia oferty zawierającej informację, o której mowa w art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie⁵⁹. Przed zawarciem umowy oceniano możliwość realizacji zadania publicznego na podstawie danych zawartych w ofertach i dokumentach do nich dołączonych. Umowy zawarte zostały odpowiednio po 13 i sześciu dniach od złożenia oferty. Środki dotacji przekazano w wysokości i terminie wynikającym z umowy. Oba zadania zostały zrealizowane zgodnie z umową, a ich rozliczenie otrzymanych środków nastąpiło w terminie. Zrealizowany zakres rzeczowy oraz zestawienie wydatków przedłożono w sprawozdaniu z realizacji zadania publicznego. Niewykorzystana część dotacji w łącznej wysokości 132,6 tys. zł została zwrócona na rachunek bankowy Miasta Wrocław. Podczas realizacji umów nie stwierdzono występowania problemów ani wykorzystania dotacji niezgodnie z przeznaczeniem. Jedno z zadań wizytował pracownik Wydziału Partycypacji Społecznej UMW, który nie stwierdził nieprawidłowości i nie formułował uwag.

(akta kontroli: tom V, str. 129-146, 259-278; tom IX, str. 571-573; tom XIII, str. 142-164)

2.8. Miasto Wrocław, działając na podstawie art. 51 ust. 6 i 7 ustawy o pomocy zawarło porozumienia na wniosek fundacji oraz dwóch organów prowadzących przedszkole w sprawie zapewnienia kształcenia, wychowania i opieki nad dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy. Na mocy podpisanych porozumień⁶⁰ i decyzji Prezydenta Wrocławia utworzone zostały dodatkowe lokalizacje prowadzenia szkoły i dwóch przedszkoli, w celu zapewnienia kształcenia, wychowania i opieki nad dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy.

(akta kontroli: tom VIII, str. 6-29; tom IX, str. 1-15)

W ramach podejmowanej współpracy Miasto Wrocław nie powoływało zespołów ani grup roboczych oraz nie organizowało spotkań z innymi podmiotami. Jak wyjaśnił Prezydent Wrocławia, WBZK UMW przy realizacji działań pomocowych współpracował m.in. z Funduszem Narodów Zjednoczonych na rzecz Dzieci (UNICEF), Biurem Wysokiego Komisarza ds. Uchodźców (UNHCR), Gminą Chojnów, Urzędem Miasta Chełmna czy Rządową Agencją Rezerw Strategicznych. Dodał, że współpraca ta opierała się na organizacji tymczasowych obiektów zakwaterowania zbiorowego oraz wyposażeniu obiektów w łóżka, materace, pościel, koce, etc.

Wrocławia, w trybie polecenia wojewody, zadań określonych w ustawie o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, z pominięciem otwartego konkursu ofert.

⁵⁶ W sprawie określenia trybu postępowania o udzielenie dotacji, sposobu jej rozliczania oraz sposobu kontroli wykonywania zadań wynikających z ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, w zakresie określonym uchwałą Rady Miejskiej Wrocławia, z pominięciem otwartego konkursu ofert.

⁵⁷ Umowa o realizację zadania publicznego nr D/UA-ZLEC/WSS/3092/3/2022 z 28 marca 2022 r. oraz umowa na realizację zadania publicznego nr D/UA-ZLEC/WSS/3146/3/2022 z 21 czerwca 2022 r.

⁵⁸ Tj.: [1] umowy o realizację zadania publicznego nr D/UA-ZLEC/WSS/3092/3/2022 z 28 marca 2022 r., zawartej ze Stowarzyszeniem Pomocy Wzajemnej im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego; [2] umowy na realizację zadania publicznego nr D/UA-ZLEC/WSS/3146/2022 z 21 czerwca 2022 r., zawartej ze Stowarzyszeniem „Pierwszy Krok”.

⁵⁹ Dz. U. z 2023 r. poz. 571. Dalej: ustawa o działalności pożytku publicznego.

⁶⁰ Tj.: [1] porozumienie nr 3 i porozumienie nr 4 w sprawie zapewnienia kształcenia, wychowania i opieki nad dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy zawarte 1 września 2022 r. z Fundacją – Ogólnopolski Operator Oświaty; [2] porozumienie nr 5 w sprawie zapewnienia kształcenia, wychowania i opieki nad dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy zawarte 2 września 2022 r. z organem prowadzącym Publiczne Przedszkole Prymusek II; [3] porozumienie nr 6 w sprawie zapewnienia kształcenia, wychowania i opieki nad dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy zawarte 26 września 2022 r. z organem prowadzącym Publiczne Przedszkole „Planeta Skarbów”.

(akta kontroli: tom VIII, str. 6-29)

Wydział Spraw Obywatelskich UMW zawarł 22 umowy o wolontariat, w tym 18 w 2022 r. na potrzeby realizacji zadań wydziału. Wolontariusze wykonywali czynności w zakresie tłumaczeń procedur oraz udostępnienia informacji w języku ukraińskim, pomocy organizacyjnej w obsłudze oraz wsparcia i towarzyszenia podczas załatwiania spraw urzędowych przez obywateli Ukrainy.

Biuro Obsługi Edukacji UMW zawarło z obywatelami Ukrainy 11 porozumień o współpracy akcyjnej, których celem było zapewnienie pomocy w tłumaczeniu obsługi telefonicznej w języku ukraińskim dla osób zainteresowanych zapisaniem dzieci/uczniów do miejskich jednostek oświatowych. Biuro to nie zapewniało wolontariuszom wsparcia w postaci posiłku czy miejsca do odpoczynku bądź zakwaterowania.

Prezydent Wrocławia wyjaśnił, że w placówkach Urzędu przy ul. Nowy Targ oraz ul. Gabrieli Zapolskiej wolontariusze korzystali z pokoi socjalnych oraz pomieszczeń sanitarnych, z których na co dzień korzystają pracownicy Urzędu. Wolontariuszom nie było zapewniające dodatkowe zakwaterowanie, gdyż po pierwsze nie były zgłaszane takie potrzeby z ich strony, a po drugie – część z tych osób już wcześniej zamieszkiwała we Wrocławiu. Urząd nie zapewniał dodatkowego prowiantu w ww. obiektach. Zapewniono wodę oraz ciepłe napoje.

(akta kontroli: tom III, str. 4-6, 14-39, 211-333; tom VIII, str. 6-29)

2.9. Miasto Wrocław otrzymało nieodpłatnie od Ministra Cyfryzacji zakupiony na podstawie art. 7 ustawy o pomocy, sprzęt komputerowy na potrzeby realizacji zadań związanych z obsługą procesu nadawania numeru PESEL dla obywateli Ukrainy, a w przypadku zaprzestania jego wykorzystywania na ten cel, na potrzeby obsługi spraw obywatelskich. Łącznie Miasto Wrocław otrzymało:

- 66 szt. zestawów komputerowych;
- 93 szt. czytników linii papilarnych;
- 101 szt. urządzeń wielofunkcyjnych;
- 35 szt. czytników stykowych;
- 23 szt. HUB USB 3.0;
- 15 szt. zestawów: laptop, modem, karta SIM.

Uprzedzenia te dostarczone zostały za pośrednictwem kuriera w okresie od marca do kwietnia oraz w listopadzie 2022 r.

(akta kontroli: tom III, str. 14-39, 56-87)

Miasto Wrocław dwa zestawy komputerowe przekazało Gminie Jeżów Sudecki oraz Gminie Czarny Bór. Sprzęt przekazano zgodnie z uzgodnieniami i wytycznymi Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu. Wydział Spraw Obywatelskich UMW protokołem z 13 czerwca 2022 r. przekazał do Departamentu Nieruchomości i Eksploatacji UMW 12 zestawów mobilnych⁶¹ służących do rejestracji wniosków o świadczenie pieniężne z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy. Następnie 3 czerwca 2022 r. Departament Nieruchomości i Eksploatacji UMW siedem z nich przekazał ZZK, a kolejne pięć Spółce Wrocławskie Mieszkania Sp. z o.o.

(akta kontroli: tom XI, str. 2-6, 12-39)

Z ustaleń kontroli NIK wynika, że w związku ze zmianą modelu obsługi wniosków o świadczenie pieniężne z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy, tj. likwidacją części punktów przyjęć wniosków, ZZK zaprzestał

⁶¹ Składających się z laptopa, modemu, karty SIM, czytnika kart, HUB USB i urządzenia wielofunkcyjnego.

wykorzystywania i zdeponował cztery z otrzymanych zestawów komputerowych jako rezerwę. Jeden z ww. zestawów komputerowych ZZK przekazał 20 lipca 2023 r. do Biura Nadzoru Komunalnego UMW na potrzeby obsługi wniosków. Miasto Wrocław nie zapewniło realizacji obowiązku polegającego na poinformowaniu Ministra Cyfryzacji o zaprzestaniu wykorzystywania sprzętu, co opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. tom XI, str. 70-80)

2.10. Miasto Wrocław prowadziło działania informacyjne dotyczące udzielania pomocy obywatelom Ukrainy. Treści ulotek informacyjnych aktualizowano na bieżąco, w zależności od rodzaju przekazywanych informacji, tj. o procedurze nadania numeru PESEL, punktach pomocowych, punktach zakwaterowania. Na zadania informacyjne Miasto Wrocław nie wydatkowało środków z Funduszu Pomocy.

(akta kontroli: tom VIII, str. 6-29)

MOPS we Wrocławiu publikował treści informujące o formach pomocy oraz działaniach prowadzonych przez siebie. W formie ulotek, plakatów, broszur informowano m.in. o udzielanych świadczeniach, wsparciu dla dzieci, w tym dzieci objętych pieczą oraz dzieci z niepełnosprawnościami. Informacje te były na bieżąco aktualizowane, w szczególności pod kątem danych teleadresowych, aktualnych świadczeń i ich wysokości.

Wrocławskie Centrum Rozwoju Społecznego w ramach prowadzonego punktu informacyjnego „Przejsie Dialogu” zatrudniało konsultantów udzielających informacji obywatelom Ukrainy w języku polskim, ukraińskim i rosyjskim, m.in. z zakresu legalizacji pobytu i pracy w Polsce, spraw urzędowych, edukacji dzieci i dorosłych, opieki medycznej, ochrony międzynarodowej i pomocy społecznej. Punkt informacyjny przygotowywał materiały informacyjno-edukacyjne z wykorzystaniem narzędzi internetowej komunikacji społecznej. Do 31 grudnia 2022 r. na działanie te wydatkowano łącznie 41,8 tys. zł ze środków Miasta Wrocław. W 2023 r. sfinansowano produkcję i emisję audycji na temat pomocy na rzecz obywateli Ukrainy w języku ukraińskim, które obejmowały informacje w zakresie m.in. nowelizacji ustawy o pomocy, PIT – co to jest i jak go rozliczać, projektów dotyczących podwyższenia kwalifikacji zawodowych, działania rejestrów poborowych, przybliżania działalności Instytutu Praw Migrantów działającego we Wrocławiu. Do 30 kwietnia 2023 r. wydatkowano na ten cel 7,1 tys. zł.

(akta kontroli: tom VIII, str. 5-13)

2.11. Miasto Wrocław zgodnie z otrzymanymi wytycznymi przekazywało do Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu sprawozdania z realizacji wydatków ze środków Funduszu Pomocy w wyznaczonych terminach oraz określonym zakresie. Dane w sprawozdaniach przedstawiano narastająco w zakresie kategorii wydatków poniesionych na: 1) zakwaterowanie, 2) zapewnienie całodziennego wyżywienia, 3) zapewnienie transportu do miejsc zakwaterowania, 4) finansowania przejazdów środkami transportu publicznego oraz specjalistycznego transportu przeznaczanego dla osób z niepełnosprawnością, 5) zapewnienie środków czystości i higieny osobistej oraz innych produktów, 6) wypłatę świadczeń pieniężnych o których mowa w art. 13 ustawy o pomocy. W badanej próbie kwoty wykazane w sprawozdaniach były zgodne z księgami rachunkowymi. W okresie od marca do października 2022 r. sprawozdania przekazywane były drogą e-mailową. Następnie, zgodnie z wytycznymi Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu⁶², sprawozdania z realizacji wydatków z Funduszu Pomocy poczynszy od sprawozdania za listopad 2022 r., zamieszczane były na platformie

⁶² Pismo nr FB-RDW.3122.20.2022.MS z 30 listopada 2022 r.

funduszpomocy.duw.pl. Prezydent Wrocławia wyjaśnił, że platforma ta nie umożliwia podglądu do wprowadzonych wcześniej informacji, a także nie daje możliwości wygenerowania wydruku z wprowadzonych danych.

(akta kontroli: tom I, str. 174-189; tom IX, str. 24-26)

Miasto Wrocław informowało Dolnośląski Urząd Wojewódzki we Wrocławiu o stanie środków na rachunku bankowym Funduszu Pomocy, w tym kwocie odsetek od tych środków, zgodnie z terminem określonym w art. 14 ust. 16-16a ustawy o pomocy. Od sierpnia 2022 r. informacje te zamieszczano na platformie Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu.

Zgodnie z wytycznymi Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu⁶³ przez ww. platformę Miasto Wrocław składało również zbiorcze zestawienie wniosków o świadczenie z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy zawierające m.in. liczbę złożonych wniosków, liczbę obywateli Ukrainy objętych wnioskami, liczbę pozytywnie rozpatrzonych wniosków.

W sprawozdaniu za I półrocze 2022 r. oraz w sprawozdaniu z wykonania budżetu Miasta Wrocław za 2022 r. wykazane zostały dochody i wydatki dotyczące realizacji działań pomocowych na rzecz obywateli Ukrainy. Przedstawione w sprawozdaniu wartości odpowiadały danym zawartym w ewidencji księgowej.

(akta kontroli: tom I, str. 190-194; tom IX, str. 18-570)

2.12. W Urzędzie nie przeprowadzono kontroli przekazanych jemu do realizacji zadań związanych z udzielaniem pomocy obywatelom Ukrainy.

(akta kontroli: tom VII, str. 5-13)

2.13. W okresie objętym kontrolą NIK w Mieście Wrocław identyfikowano problemy związane z działaniami na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy. Jak wyjaśnił Sekretarz Miasta Wrocławia, działając z upoważnienia Prezydenta Wrocławia, do najbardziej istotnych mających realny wpływ na organizację pomocy należały:

- brak informacji o spodziewanej liczbie nowo przybyłych uchodźców, którym należałoby przygotować miejsce w obiektach zakwaterowania;
- brak uregulowań dotyczących zapewnienia środków pomocowych (leki, sprzęt), szczególnie do momentu przyjęcia ustawy o pomocy;
- konieczność prowadzenia dezynsekcji i dezynfekcji w tymczasowych obiektach zakwaterowania zbiorowego dla uchodźców;
- problemy logistyczne przy przyjmowaniu oraz składowaniu materiałów pomocowych (łóżka, materace, koce) oraz brak informacji o formie załadunku towaru;
- problemy z kwalifikowaniem oraz gromadzeniem odpłatności wśród uchodźców, zakwaterowanych w tymczasowych obiektach zakwaterowania.

Wśród problemów dotyczących aspektów związanych z relokacją odnotowano:

- opór uchodźców przed wyjazdem do innych miejscowości na terenie województwa dolnośląskiego, w związku z obawami dotyczącymi braku możliwości podjęcia zatrudnienia, braku przedszkola czy szkoły;
- niechęć uchodźców do relokacji wewnętrznych, np. podczas wygaszania tymczasowego obiektu zakwaterowania;
- problemy natury logistycznej przy relokacji do miejsc zlokalizowanych na terenie województwa dolnośląskiego (uchodźcy byli w posiadaniu wielu bagaży);

⁶³ Zgodnie z pismem z Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu, nr FB-RDW.3122.11.2022.WW z 26 lipca 2022 r.

- konieczność spełnienia przez obiekty tymczasowego zakwaterowania dodatkowych wymagań dla osób z niepełnosprawnością.

Wśród problemów związanych ze współpracą ze zleceniobiorcami, osobami świadczącymi pomoc odnotowano:

- niepotwierdzone skargi na jakość wyżywienia w tymczasowych obiektach zakwaterowania;
- awarię toalet w punkcie informacyjnym dla uchodźców zlokalizowanym na dworcu kolejowym Wrocław Główny;
- brak systematyczności w przesyłaniu przez hotele i hostele raportów dotyczących zakwaterowania obywateli Ukrainy;
- problemy natury logistycznej w zakresie dostarczania posiłków do tymczasowych obiektów zakwaterowania, hoteli i hosteli;
- trudności w rozbudowie bazy noclegowej przy zachowaniu określonej przez Wojewodę Dolnośląskiego stawki za zakwaterowanie oraz wyżywienie w kwocie 70,0 zł brutto.

(akta kontroli: tom VII, str. 4-13)

W badanym okresie nie odnotowano by Wojewoda Dolnośląski zadania pomocowe zlecone do realizacji Miasto Wrocław przekazywał z opóźnieniem. W zakresie możliwości wykorzystania rezerwy celowej utworzonej na realizację zadań własnych z zakresu zarządzania kryzysowego, Wojewoda Dolnośląski przekazał Miastu Wrocław pismo z 25 lutego 2022 r. z odnośnikiem do strony internetowej Krajowej Rady Regionalnych Izb Obrachunkowych, gdzie została umieszczona informacja dotycząca rozdysponowania przez samorzady tych środków.

Miasto Wrocław nie wносиło do właściwego ministra, za pośrednictwem właściwego wojewody, odwołań od poleceń wydanych przez Wojewodę Dolnośląskiego. Nie wystąpiły również przypadki wstrzymania wykonania przez właściwego ministra poleceń wydanych przez Wojewodę Dolnośląskiego w trybie art. 12 ust. 15 ustawy o pomocy.

(akta kontroli: tom VII, str. 4-13, 81)

2.14. W ramach działań na rzecz integracji obywateli Ukrainy, jednostki oświaty będące pod nadzorem Departamentu Nauki UMW realizowały zajęcia ze śmiechoterapii, których celem była integracja dzieci polskich i ukraińskich, w szczególności przełamanie barier językowych, pomoc w niwelowaniu traum wojennych, pomoc przy redukcji stresu wojennego, pomoc w nazywaniu emocji i radzeniu sobie z nimi. Przez placówki oświaty realizowana była integracja polsko-ukraińska poprzez zajęcia artystyczne. Wysokość wydatków poniesionych na ten cel ze środków Funduszu Pomocy do 30 kwietnia 2023 r. wyniosła 301,2 tys. zł.

(akta kontroli: tom VII, str. 5-13, 116-151)

Działania na rzecz integracji obywateli Ukrainy realizowane przez Wrocławskie Centrum Rozwoju Społecznego obejmowały działania informacyjne, edukacyjne, konsultacyjne dotyczące kwestii adaptacyjnych w nowym miejscu zamieszkania. Dział Adaptacji Osób Niepełnosprawnych MOPS we Wrocławiu prowadził nadzór merytoryczny nad realizowanymi przez organizacje pozarządowe zadaniami, wybranymi do realizacji działań integracyjnych. W ramach prowadzonych działań integracyjnych organizacje pozarządowe zrealizowały liczne imprezy i wydarzenia, m.in.: tematyczne wycieczki po Wrocławiu, seanse filmowe, imprezę andrzejkową i mikołajkową, wycieczki do stadniny koni. Poniesione koszty sfinansowano ze środków UNICEF.

(akta kontroli: tom VII, str. 5-13)

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Miasto Wrocław nie poinformowało Ministra Cyfryzacji o zaprzestaniu wykorzystywania trzech (z siedmiu) zestawów komputerowych przekazanych do Zarządu Zasobu Komunalnego, zdeponowanych jako rezerwa w związku z zamknięciem części punktów przyjęć wniosków o wypłatę świadczenia pieniężnego z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy, co było działaniem nierzetelnym. Obowiązek taki wynikał z protokołu przekazania sprzętu komputerowego od Ministra Cyfryzacji do Urzędu.

Sekretarz Miasta Wrocławia, działając z upoważnienia Prezydenta Wrocławia wyjaśnił, że Miasto Wrocław nie poinformowało Ministra Cyfryzacji o zaprzestaniu wykorzystywania trzech zestawów komputerowych z uwagi na to, że nie nastąpiło trwale zaprzestanie wykorzystywania tego sprzętu do zadań określonych w art. 4 ustawy o pomocy. Ponadto według informacji uzyskanych z ZZK, występuje duże prawdopodobieństwo ich ponownego wykorzystania. W przypadku zwrotu przedmiotowego sprzętu do Wydziału Spraw Obywatelskich będzie on nadal używany, zarówno do obsługi spraw obywateli Ukrainy, jak i na potrzeby innych spraw obywatelskich.

Z informacji uzyskanych przez NIK wynikało, że zmiana modelu obsługi wniosków o świadczenie pieniężne z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy nastąpiła 3 października 2022 r. i od tego momentu ZZK zaprzestał wykorzystywania czterech zestawów komputerowych, z których jeden przekazał 20 lipca 2023 r. do Biura Nadzoru Komunalnego UMW. Zdaniem NIK zaprzestanie wykorzystywania zestawów komputerowych przez tak długi okres wymagało zgłoszenia do Ministra Cyfryzacji.

(akta kontroli: tom III, str. 56-72; tom XI, str. 2-6, 42-45, 70-80; tom XIII, str. 142-145)

2. Prezydent Wrocławia nie zapewnił skutecznego nadzoru w zakresie dotyczącym spełnienia warunków ochrony przeciwpożarowej nad podległą mu spółką komunalną, tj. Wrocławskimi Mieszkaniami Sp. z o.o., zarządzającymi dwoma obiektami tymczasowo wykorzystywanymi na potrzeby zakwaterowania zbiorowego.

Na podstawie wizji lokalnej KM PSP we Wrocławiu w ww. obiektach zarządzanych przez Wrocławskie Mieszkania Sp. z o.o. stwierdził występowanie nieprawidłowości umożliwiających zakwalifikowanie obiektów jako zagrażających życiu ludzi, o czym poinformował Urząd pismem z 28 października 2022 r. Do dnia zakończenia czynności kontrolnych, nadzorowany przez Prezydenta Wrocławia podmiot nie podjął wystarczających działań, w tym rozwiązań zamiennych, w odniesieniu do obowiązków określonych w przepisach przeciwpożarowych. Powyższe skutkuje utrzymaniem stanu zagrożenia życia ludzi w czynnych obiektach wykorzystywanych tymczasowo na potrzeby uchodźców z Ukrainy.

Sekretarz Miasta Wrocławia, działając z upoważnienia Prezydenta Wrocławia wyjaśnił, że WBZK UMW koordynował prace zmierzające do wprowadzenia działań zastępczych w zakresie przystosowania obiektów przez Zarządcę, jednak odpowiedzialnymi za realizację tych działań był właśnie władający obiektami. Ponadto, po przeprowadzeniu kontroli KM PSP we Wrocławiu nie wydał decyzji zamykających obiekty, a jedynie zalecenia podjęcia działań zastępczych przystosowujących warunki obiektu.

W ocenie NIK, Prezydent Wrocławia poprzez działania nadzorcze powinien zapewnić realizację przez Wrocławskie Mieszkania Sp. z o.o. wymaganych działań celem usunięcia nieprawidłowości mogących zagrażać życiu ludzi.

(akta kontroli: tom XI, str. 202-205)

3. W przypadku 24 spraw (spośród 30) zakończonych przyznaniem świadczenia pieniężnego z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy oraz w siedmiu sprawach (spośród 10) zakończonych odmową przyznania tego świadczenia nie dokonano ich rozpatrzenia w terminie miesiąca od dnia złożenia wniosku, co było niezgodne z § 3 ust. 2 rozporządzenia w sprawie wysokości świadczenia. Termin ten przekroczone od trzech do 132 dni.

Sekretarz Miasta Wrocławia, działając z upoważnienia Prezydenta Wrocławia wyjaśnił, że przyczyną opóźnienia w rozpatrywaniu wniosków była ogromna liczba wniosków, które zostały złożone we Wrocławiu oraz ograniczone zasoby kadrowe i organizacyjne.

(akta kontroli: tom XIII, str. 95, 114)

OCENA CZĄSTKOWA

Miasto Wrocław zapewniło realizację działań podjętych w celu udzielania pomocy obywatelom Ukrainy. Zorganizowano miejsca zakwaterowania zbiorowego w sposób umożliwiający realokację przybyłych uchodźców. Zadania zlecone organizacjom pozarządowym zrealizowano prawidłowo. Miasto Wrocław prowadziło wyodrębnioną ewidencję księgową środków Funduszu Pomocy, a badane sprawozdania z realizacji działań finansowanych z Funduszu sporządzono w odpowiednim zakresie i wymaganym terminie.

Niemniej w zakresie realizacji świadczenia z tytułu zakwaterowania i wyżywienia obywateli Ukrainy stwierdzono naruszenie terminu rozpatrzenia spraw. Ponadto nie poinformowano Ministra Cyfryzacji o zaprzestaniu wykorzystywania sprzętu komputerowego otrzymanego do zadań określonych w art. 4 ustawy o pomocy. Prezydent Wrocławia nie zapewnił skutecznego nadzoru nad Wrocławskimi Mieszkaniami Sp. z o.o. w zakresie spełnienia warunków ochrony przeciwpożarowej w obiektach wykorzystywanych na potrzeby zakwaterowania zbiorowego.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Wnioski

1. Podjęcie działań celem niezwłocznego zagospodarowania na potrzeby obsługi spraw obywatelskich, niewykorzystywanych trzech sztuk sprzętu informatycznego, przekazanych przez ministra właściwego ds. informatyzacji. Odpowiednio w przypadku braku konieczności wykorzystania sprzętu do celów wynikających z art. 4 ustawy o pomocy, poinformowanie ministra właściwego ds. informatyzacji o tym fakcie.
2. Podjęcie działań nadzorczych w celu wyegzekwowania od Wrocławskich Mieszkań Sp. z o.o. zapewnienia spełnienia wymagań przeciwpożarowych w obiektach zakwaterowania zbiorowego obywateli Ukrainy, zgodnie z obowiązującymi przepisami.
3. Zapewnienie terminowego rozpatrywania spraw dotyczących przyznania obywatelom Ukrainy świadczenia z tytułu zakwaterowania i wyżywienia.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

do dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wrocław, 9 października 2023 r.

Kontroler
Rafał Sudnik
Starszy inspektor kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu
p.o. Dyrektor
Marcin Kaliński

.....
podpis

.....
podpis